

1 ČESKÝ BRATR

Evangelický měsíčník | ročník 88/2012 | cena 25 Kč | roční předplatné 290 Kč

Církev a majetek

Největším prohřeškem komunistického režimu vůči ČCE nebyla snad ani skutečnost, že nám byl zabaven majetek. Ostatně nebylo ho ani tolik. Horší bylo, že se církev odnaučila spoléhat na financování z vlastních zdrojů a spolehla se na financování kazatelů státem, byť nepříliš štědré. A myslíme si, že na to máme nárok, že se o nás někdo postará. A toto spoléhání přetrvává i v posledních dvaceti svobodných letech. *O samofinancování církve, rozhovor s Pavlem Stolařem | 10*

Mimořádný synod	4
Noční můra, nebo příležitost?	7
K úmrtí Václava Havla	16
Seminář pro církevní hudbu po roce a půl	19
Diakonie – nové Středisko humanitární a rozvojové pomoci	32

Přímluvná modlitba při pohřbu Václava Havla

Modlíme se za naši zem, kterou prezident Havel miloval a statečně se jí zastával: Kéž je státem spravedlivým a pokojným.

Modlíme sa za cirkvi: nech v duchu vzájomnej úcty dokážu pravdivo odpovedať ľudstvu i každému jednotlivcovi na otázky o zmysle a konečnom cieľi bytia.

Modlíme se za národy žijící pod jařmem nesvobody a totalitních systémů: Kéž pociťují naši solidaritu, zachovají si svobodu ducha a jejich naděje ve spravedlnost se naplní.

Modlíme sa za literátov a mysliteľov: nech dokážu správne rozpoznávať znamenia doby a sú statočnými služobníkmi pravdy a spravodlivosti.

Modlíme se za toto shromáždění a za všechny občany našeho státu: Kéž si nepřestáváme vážit daru svobody a nejsme lhostejní ke správě věcí veřejných.

Modlíme sa za tých, ktorí sú v ťažkostiach alebo sa trápia na tele či na duchu: nech nadchádzajúce dni prežijú v dôstojných podmienkach prijatia a pocitu domova.

Modlíme se za rodinu, blízké a přátele našeho zemřelého: Kéž milosrdný Bůh setře jejich slzy a vloží jim do srdce pokoj a novou radost.

Ďakujeme za zomrelého pána prezidenta Václava Havla: nech Pán odmení jeho celoživotnú službu pravde a láske, odpustí mu hriechy a prijme ho naveky do svojho otcovského náručia.

Bože, se smutkem, ale i s nadějí ti předkládáme tyto naše prosby a věříme, že s otcovskou láskou vyslyšíš to, oč jsme tě prosili. Skrze Krista, našeho Pána.
Amen.

Přímluvy Joela Rumla, synodního seniora Českobratrské církve evangelické a Miloše Klátika, generálního biskupa Evangelické církve augsburského vyznání na Slovensku, se závěrem Dominika Duky, arcibiskupa římskokatolické církve.

EDITORIAL

3 Český bratr vstupuje do 88. ročníku – *D. Ženatá*
AKCENT

4 Blíží se největší změna v životě ČCE za sto let její existence? – *DaZ/TN*

BIBLICKÁ ÚVAHA

5 Až to spatříš, rozzáříš se – *M. Pfann*

TÉMA

7 Noční můra, nebo příležitost? – *J. Ruml*

10 O samofinancování církve a nadějných vyhlídkách

Rozhovor s Pavlem Stolařem – *D. Ženatá*

12 Minulost a budoucnost financování budovy

Rozhovor s děkanem ETF J. Halamou

– *J. Kirschner*

14 Otázka na tělo

Kolik procent ze svého příjmu byste byli ochotni věnovat sboru?

CÍRKEV ŽIJE

19 Vzdělávání pro varhaníky a sbormistry

– *D. Ženatá*

20 Proč se lidé zvenčí stávají křesťany – *R. Mazur*

22 Zachování památek reformace a jejich

zpřístupnění široké veřejnosti – *gma*

23 Evangelické brigády včera i dnes – *J. Kirschner*

25 Lesní brigádníci v Husově domě – *gma*

EKUMENA ŽIJE

26 Javor s číslem 148 – *L. Ridzoňová*

CÍRKEV SLOUŽÍČÍ

27 Kostelnictví – *J. a J. Plíškovi/J. Rusňáková*

28 Bezdomovcem – *T. Pavelka*

ZPÍVANÁ LITURGIE

30 Protestantská liturgie jako otevřená otázka

– *E. Baťová*

DIAKONIE

32 Do rodiny diakonických středisek přibyl

nejmladší sourozenec – *P. Hanych*

SLOVO

35 Silnější než smrt je naděje – *J. Šulc*

36 Evropský teolog Tomáš Halík – *P. Řičan*

37 Nad předběžnými výsledky sčítání – *M. Vaňáč*

38 Milý Marku – *P. Sláma*

39 Bohdan Mikolášek a jeho Úklid v suterénu

– *M. Lešíkar*

40 Søren Kierkegaard: Slova útěchy – *J. Hoblík*

41 Jen teď. Album Jošua – *jam*

42 Hledá se kouzelná křída – *J. Mamula*

ÚVODNÍK

Český bratr vstupuje do 88. ročníku

Málokterý časopis se může pochlubit tak dlouhou tradicí. Sedmaosmdesát završených ročníků evangelického měsíčníku zavazuje a plní úžasem. Když zalistujete starými čísly, zejména těmi velmi starými, říkáte si: jaké kapacity a význačné osobnosti do nich psaly! Možná se jimi autoři stali až posléze. Prostě je psaní bavilo, zajímalo nebo cítili, že je třeba něco udělat. Ani dnes to není jiné. Děkujeme všem, kdo přispívají, piší ohlasy a dodávají náměty a inspiraci.

V novém ročníku naleznete několik nových rubrik. Na stranu 4 se po ročním představování dědictví reformace vrací rubrika Akcent věnovaná důležité novince či události. Biblické úvahy si letos rozeberou studenti bohosloví z různých ročníků. Poznáme tak myšlení a důrazy teologického dorostu, na jehož práci na sborech se můžeme v příštích letech těšit. Rubrika Téma bude letos vždy uvedena předznamenáním „Co my jako křesťané můžeme nabídnout k tématu...“ V tomto čísle probereme a propereme z několika stran živé téma majetku, peněz a chystaného vyrovnání státu s církvemi. Novou rubrikou je Církev pomáhající, v níž plánujeme jednak seriál o laických službách jako je kostelník, varhaník či paní farářová, jednak cyklus s názvem Anatomie průšvihů aneb Tipy, zač se modlit. Bude se týkat těžkých životních situací, jako je život bezdomovců, lidí s postižením a podobně. Hudební rubrika letos také zažije obměnu: Eliška Baťová se bude zabývat na pokračování zpívanou liturgií. Diakonie bude mít nadále své vyhrazené stránky, jejichž obsah bude plnit svými tématy a aktualitami. Novinkou je Poslední slovo, v němž bychom vám rádi přinášeli úsměvné povzbuzení formou fejetonu, glosy nebo krátké povídky. Čtyři barevné strany obálky nám dávají možnost výtvarného využití. Příznivci komiksu se mohou těšit na zpracování vybraných příběhů inspirovaných knihou Ludka Rejcherta Taková dlouhá cesta.

Informace o placení předplatného najdete, milí čtenáři, na zadní straně. Těšíme se z vaší přízně a doufáme, že nás bude provázet i letošním 88. ročníkem.

Inspirativní čtení přeje všem

Daniela Ženatá

Bliží se největší změna v životě Českobratrské církve evangelické za sto let její existence?

Mimořádný synod dal synodní radě silný mandát

Mimořádný synod Českobratrské církve evangelické, který byl svolán na 25. listopadu 2011 do FS ČCE v Praze - Nuslích, schválil návrh synodní rady, který vyjadřuje souhlas synodu s majetkovým vyrovnáním podle návrhu zákona o zmírnění některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společenstvem v době nesvobody, o vypořádání majetkových vztahů mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi).

Dále také synod pověřil Synodní radu Českobratrské církve evangelické, aby v souladu s Řádem hospodaření církve čl. 22 podepsala jménem Českobratrské církve evangelické příslušné smlouvy s Českou republikou.

V rámci rozpravy před hlasováním o jednotlivých návrzích zazněly jak hlasy podporující přijetí návrhů, tak hlasy proti nim. Návrhy přijal synod v tajném hlasování 64 kladnými hlasy, čtyři hlasy byly proti a čtyři z přítomných synodálů se hlasování zdrželi.

Synod dále uložil synodní radě, aby pro druhé zasedání 33. synodu ČCE (červen 2012) připravila výchozí materiál, který bude sloužit jako základ pro rozhovor celé církve nad novou situací, jež vznikne přijetím zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi. Materiál by měl zahrnovat teologická a etická kritéria, informaci o tom, kdo bude odpovědný za nakládání s finanční náhradou, jak bude použití finančních prostředků strukturováno, kdo bude rozhodovat o počtu kazatelských míst a výši pracovních úvazků a předběžný výhled financování v letech 2013–2022.

Důležité je, aby byla tato diskuze nad praktickými dopady přenesena do celé církve, protože přijetí nebo nepřijetí zákona ovlivní život církve na mnoho let. Poslanci synodu by proto měli při svém rozhodování vycházet z debat, které povedou ve sborech a seniorátech. Konventy a staršovstva mohou dát těmto rozhovorům důležité podněty vzešlé z rozhovorů mezi členy církve.

Až to spatříš, rozzáříš se

(Iz 59,20–60,6)

Před vánoce jsme se dozvěděli, že je nás českobratrských evangelíků padesát dva tisíc; víc než o polovinu méně než před deseti lety. Úbytek zaznamenaly i ostatní církve v ČR. Chtělo by se začít mluvit o tom, jak je církev v krizi. Hodilo by se poznamenat, že jsme jen malá církvička topící se v moři blikajícího konzumu, kterou nikdo nechce poslouchat. Odvážnější z nás by si snad dovolili přirovnat nás k Izraeli v babylonském zajetí nebo k té hrstce, která se už z Babylona vrátila do zbláčeného Jeruzaléma a je pro ni těžké pod tíhou nesvobodné minulosti něco začínat. To se ostatně také rádo říká: za to, že je nás málo, může minulý režim.

To všechno by ale byla drzost a výmluvy. Prorok Izajáš Izraelcům zvěstuje Vykupitele, který je osvobodí od jejich nepřátel i od nich samých. Hospodin uzavírá se svým lidem smlouvu a slibuje mu slávu, která bude zářit do tmy. Slávu, která spočívá v tom, že Hospodin je lidem blízko. Nedávno jsme se radovali z narození nazaretského Ježíše. My křesťané věříme, že právě v něm se toto zaslíbení naplnilo. Věříme, že v něm se Bůh přiblížil člověku tak blízko, jak jen mohl. Poznal člověka tak, že se jím stal. Věříme, že on je ten, kdo nám přináší vykoupení ode všeho nepřátelství – těch druhých i nás samých.

Jedním dechem říkáme, že se naplnilo zaslíbení, a zároveň si stěžujeme, že si stěžujeme, že nás je málo a že nás nikdo nechce poslouchat? To tedy rychle zapomínáme. Nebo špatně čteme. K Ježíšovým jeslím se přišli poklonit mudrci od východu. Přišli jako první zástupci těch národů, které se začínají přidávat k Božímu lidu. I my jsme jedni z nich. Z těch, kteří uslyšeli Ježíšovo slovo a přišli se k Božímu lidu připojit. A nedejme se zmást: národy od té doby nepřestaly proudit. Bůh prostřel stůl a pozval k němu všechny. Mnozí, a snad i my jsme už pozvání přijali, ale stále zůstává dost místa. A stále další chodí, ptají se a hledají Boha. Chtějí k tomu stolu zasednout, ale nevědí, jak ho najít.

A my bychom si chtěli stěžovat, že nás není dostatek. Dostatek nespočívá vždycky v počtu. Dostali jsme zaslíbení, že Bůh je nám na blízku, že nás vede. Ježíš nám ukázal cestu, kudy jít. A na cestu nás vyzbrojil mocným Duchem, který nás zvedá, když padáme, těší, když naříkáme, dává nám smích, abychom se mohli radovat. To je náš dostatek. A pokud toužíme, aby nás bylo víc, nemusíme se takto silně zabezpečení bát vyjít do světa. Proč vlastně chceme, aby nás bylo víc? Ne kvůli sobě, ale abychom i ostatním vyřídili pozvání ke stolu, u kterého Bůh hostí lidi.

Jak tedy odpovídat na zaslíbení, které nám bylo dáno? Nestěžovat si. A dál nabízet Ježíšovu dobrou zvěst těm, kdo hledají Boha. Nemůžeme to dělat ani podbízivě, ani násilnický, tím bychom ten dar ve snaze ulehčit si úkol jen pošlapávali. S myslí upřenou na Ježíšovo evangelium je třeba se podílet na životě našeho světa. Máme co nabídnout, ale dá to zabrat. Nejtěžší je naučit se ke světu mluvit tak, aby nám rozuměl. Proto my musíme rozumět jemu, žít v něm.

Často se nám zdá, že se nám lidi zvat nedaří. K tomu však máme posilu v naději, že Pán Ježíš ještě jednou přijde a nás lidi ze všech koutů světa k sobě přivede. Díky té naději můžeme něco z toho, co nás čeká, zažít už dnes. Ta naděje nás posiluje. Václav Havel, z jehož smrti jsme stále smutní, říká: „Naděje není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne.“ A my jako on věříme, že to s lidmi dopadne dobře. *Michael Pfann, student bohosloví*

Proč Bůh nemá titul PhD?

1. Má jenom jednu známou publikaci.
2. Ta je v hebrejštině.
3. Nejsou v ní odkazy na další prameny.

Téma – Církev a majetek

Hospodine, ukaž mi svou cestu, budu žít podle tvé pravdy. Soustřed' mou mysl na bázeň tvého jména. Ž 86,11

Hospodine, tento rok je čas, který od tebe přijímáme jako dar. Ukaž nám svou cestu. Pane Ježíši, ty jsi řekl: „Já jsem ta cesta“. Ať v tomto roce budeme procházet dny radostnými nebo obtížnými, veď nás tak, aby všechny naše cesty směřovaly k tvému a našemu Otci. A až zase z pravé cesty zbloudíme, pomoz nám začít znovu a pokračovat správným směrem. Pomáhej nám splnit všechna dobrá předsevzetí. Bude na nás působit mnoho vlivů. A naše zájmy zase ne-

budou odpovídat Boží vůli. Napravuj nás a soustřed' naši mysl na tvé království.

Bože náš Otče, prosíme tě za ty, kdo začínají nový úsek svého života. Přimlouváme se za ty, kteří zemdleni stojí na konci svých životů. Buď jim i nám milostiv pro Ježíše Krista. V něm nám vzešlo světlo, které působením Ducha svatého prozařuje všechny naše temnoty. Amen.

Modlitba Jiřího Doležala, foto: Olga Stráníková

Noční můra, nebo příležitost?

Odpovědnost i naděje pro budoucnost církve

Současná debata, jak vyřešit ze strany státu dluh, který se řešil spíše odsouváním než odpovědným přemýšlením, určuje pochopitelně i život jednotlivých církví. Nejen zvažováním, jaké klady a zápory jsou s tématem spojeny, ale také tím, co bude jinak, když Parlament ČR zákon přijme, a co jinak, když nepřijme (případně též, zda se ČCE neměla vyvázat ze společenství církví a jednoduše celou problematiku opustit a neúčastnit se jí, tedy nic nenárokovat a nic nepřijímat). Jde o komplex otázek i nejistot, a tak se pokusím srozumitelně popsat své přemýšlení nad celou problematikou a případně se dotknout cest do budoucnosti.

Černý Petr v rukách státu

Je jasné, že by církvím nikterak nevyhovoval stávající model financování bez nároku na starost o nový majetek a novou podobu sebefinancování. Ovšem stát v roce 1991 vytvořil na straně obcí, měst a církví stav legitimního očekávání tím, že v zákonu o půdě č. 229/1991 Sb. v § 29 (tzv. blokační paragraf) stanovil: „Majetek, jehož původním vlastníkem byly církve, náboženské společnosti, řády a kongregace, nelze převádět do vlastnictví jiným osobám do přijetí zákonů o tomto majetku.“ Tento paragraf tedy řekl, že existuje majetek, který církve vlastnily, a že zůstane zablokovaný do přijetí nového zákona. Několikrát byly v průběhu let církve, jejich farnosti a sbory (tj. i ČCE) ze strany ministerstva kultury vyzvány, aby kompletovaly seznamy majetku, který jim byl zabaven. Za celou dobu se nestalo, aby od nich zaznělo, že nikdo o vracení majetku nestojí, což i v církvi postupně utvářelo postoj, že co bylo zabaveno, má se vrátit původním vlastníkům. Protože již v roce 1991 zákonodárny sbor vyslovil názor, že původní církevní vlastnictví majetku existuje (jinak by nebylo třeba je řešit jiným příslušným zákonem), stát tím potvrdil odhodlání tuto věc řešit, tj. vracet, nebo i kompenzovat.

Od té doby utíkaly roky, církve nebyly silou, která by stát k něčemu mohla nutit, i když nezamlčovaly, že existuje dluh neřešení uvedené

problematiky. Až první desetiletí nového století probudilo větší aktivitu, protože zájem o řešení byl čím dál větší ze strany Svazu měst a obcí, kterým blokační paragraf neumožňoval komplexní rozvoj s podporou dotací z EU. Potřeba uvolnit zablokovaný majetek pro další, potřebný rozvoj měst a obcí je tak významný vliv, který žádá urychlené řešení majetkového vypořádání s církvemi.

V současné době stát potřebuje tento problém řešit také proto, že současný model financování nevyhovuje (počet duchovních nerovnoměrně roste, zatímco počet registrovaných věřících klesá, což je předmětem kritiky stávajícího modelu financování z pohledu sekulární části společnosti). Navíc od roku 2013 budou podle církevního zákona 2/2002 Sb. § 7 a 11 moci žádat o finan-

---

Půjde o to, jaké jsme víry, co pro nás znamená Kristus a zda jsme schopni žít a nejen se deklarativně hlásit k dávnému: Kristus nám za škody stojí, stokrát víc slibuje. Tedy máme co činit s příležitostmi náboženskou, duchovní a vyznavačskou, a kdo se v církvi v současné debatě zaměřuje jen na peníze a majetek, celou problematiku nebezpečně zužuje.

---

cování ze státního rozpočtu nová náboženská společenství, kterým uběhne lhůta pro žádost o tzv. druhou registraci otevírající cestu k získání zvláštních práv, mezi které financování ze strany státu rovněž patří. Pro stát je téměř nepředstavitelné, aby v té době ještě platila stará pravidla financování, tj. podle zákona 218/1949 Sb.

Protože k řešení se zákonem zavázal stát jako držitel zabaveného majetku, církve reagovaly až tehdy, když stát nabídl model postupu a myslím, že jak v letech 2007/2008, tak i v roce 2011 jednaly věcně, svižně, a to i s vědomím, že podmínky řešení se pro ně v roce 2011 obecně zhoršily.

Pozice ČCE

Mimořádný synod, který se konal 25. listopadu 2011, delegoval na synodní radu a statutární ►

zástupce církve právo jménem církve podepsat se státem smlouvu o majetku i budoucím financování církve, jak vyplynou z návrhu, který byl v srpnu 2011 dojednán a odsouhlasen vládní i církevní komisí. I když takové pověření je od roku 2008 součástí Řádu hospodaření církve, bylo pro představitele církve důležité, aby je synod potvrdil, když jde pro církev o podmínky jiné, než jaké byly před několika lety. V zásadě to znamená, že bude možno podepsat dokumenty, které díky tomuto zákonu uzavřou minulost, jednak přijetím finanční kompenzace za zabavený majetek v poměru dělení odsouhlaseném všemi subjekty jednajícími za jednotlivé církve (o naturální vrácení nemovitostí budou moci sbory žádat, i když to nebude v tak velké míře); dále pak podpis smlouvy se státem ukončí stávající model financování.

ČCE, stejně jako jiné církve, by prakticky měla třicet let (2013–2042) dostávat náhradu za majetek a vedle toho sedmáct let dotaci na platy duchovních. První tři roky bude výše dotace stejná jako doposud a pak dalších čtrnáct let by tato dotace každoročně měla o pět procent klesnout. Od roku 2030 již církve nedostanou žádnou dotaci na platy duchovních, jak ji dostávaly od roku 1949, zatímco kompenzace za zabavený majetek bude ještě dvanáct let probíhat, aby vytvářela základ výnosu, spolu s obětavostí církve zaceľující ukončenou státní dotaci na platy. Jakmile taková smlouva se státem bude podepsána, skončí platnost zákona 218/1949 Sb. a majetek bude odblokován na základě prohlášení církví, že vůči státu nemají dalších nároků.

Nebezpečí a přísliby

Prvním a největším nebezpečím bude pokušení domnívat se, že jako církev zbohatneme a budeme moci utrácet. K takovému pocitu dojde téměř okamžitě, protože podle navrženého způsobu by církev měla dostat největší finanční částku právě v prvních letech. Proto je žádoucí, aby zasedání synodu 2012 zcela jasně a systémově určilo způsob nakládání s prostředky a jejich investování a aby vyzval členy církve, kteří se obhospodařováním majetku zabývají, k zapojení do tvorby modelu hospodaření církve pro nejbližší roky. Bude třeba, aby aktivní a věrní členové církve, zkušení v příslušném oboru, nabídli své schopnosti i čas a účastnili se správy nově získaného majetku.

V žádném případě nebude majetek určen ke zluxusnění pozemského bytí církve, nýbrž k zajištění jejího prioritního úkolu – zvěstování evangelia, výchovy a vzdělávání dětí a mládeže a vytváření takového společenství, které bude dobrou alternativou k životu v izolaci a osamění, jež nás dnes obecně obklopuje. Kladu důraz na to, aby se o správu a výnos majetku starali především odborně zdatní členové církve, není totiž žádným tajemstvím, že se již o správu hlásí a budou hlásit takoví ti, kterým jde především

o finance. Ti vycházejí z mínění, ve kterém je sami mnohdy podporujeme, že církev neumí hospodařit a bude tak snadnou kořistí k ohloupení a oloupení.

Takovým tendencím je možno čelit jednak odborností správy majetku, jednak vědomím, že ruku v ruce s tím jde zvěstování evangelia a nesení jeho vlivu v každodenních souvislostech lidského života. Součástí úvah po přijetí zákona bude také rozhodování o optimálním počtu pracovních míst, počtu sborů, tedy i rozhodování o slučování sborů a vytváření sborových unií s jedním kazatelem. Ruku v ruce s tím bude třeba postupně zvyšovat obětavost, protože ani dnes nedosahujeme té výše darů, jakou již před lety doporučil synod: pět procent čistého ročního příjmu.

Druhé nebezpečí pro budoucnost spočívá ve stávajícím způsobu života v církvi. Občas zaznívají hlasy ze sborů, že je pouze několik „tahounů“ sborového života a ostatní jsou z řady důvodů spíše diváky a komentátory. Takovými

pozorovateli jsou mnohdy i členové staršovstev. Něco takového bude v tak nové situaci, do jaké směřujeme, téměř neomluvitelné a neudržitelné. Čeká nás nevyhnutelná změna, která se ve svém důsledku může stát dobrým začátkem pro budoucnost.

Tato příležitost, jakkoliv vypadá, že v ní jde jen o majetek, může ukázat, na čem kdo z nás stojí, zda víme, komu jsme uvěřili a jaké poslání, kromě obyčejného přežívání, tady máme plnit. Tedy i v této věci, která nás v důsledku dovede do pozice, ve které nikdo z nás za historii ČCE nebyl, půjde o to, jaké jsme víry, co pro nás znamená Kristus a zda jsme schopni žít a nejen se deklarativně hlásit k dávnému: Kristus nám za škody stojí, stokrát víc slibuje. Tedy máme co činit s příležitostí náboženskou, duchovní a vyznavačskou, a kdo se v církvi v současné

Prvním a největším nebezpečím bude pokušení domnívat se, že jako církev zbohatneme a budeme moci utrácet.

---

debatě zaměřuje jen na peníze a majetek, celou problematiku nebezpečně zužuje.

Z tohoto úhlu vidím, že bude třeba výrazně odlišit kompetence a odbornost lidí, aby se k rozhodování dostávali v příslušné oblasti ti, kdo „ji umí“. Bez aktivity členů církve to nebude možné zvládnout. Vezměme to jako nabídku, ve které nemáme zchromnout, k čemuž máme sklon, ale poznat, k čemu nás společenství a poslání církve vybízejí a zvou.

Možnost koordinace a poradenství při správě majetku nám poskytuje rovněž široká síť ekumenických vztahů. Mnozí odborníci z partnerských zahraničních církví již dávají najevo, že pokud budeme chtít, jsou připraveni poskytovat rady a pomoc tak, aby výzva, do které jdeme, byla dobře využita a rozvinuta. To je příslib a naděje, abychom si nepřipadali zavaleni materiálními starostmi.

Nejbližší kroky

V prosinci jednala o návrhu zákona vláda ČR, očekává se, že by jej poslanecká sněmovna Parlamentu ČR mohla schválit díky koaliční většině. Senát pravděpodobně všechno vrátí a poté, co by poslanecká sněmovna zákon znovu odhlasovala, mohl by být po podepsání prezidentem účinný od 1. ledna 2013. Těžko se dá odhadnout, jaké

diskuse se kolem toho ještě povedou, nicméně stále platí, že jiný model řešení onoho starého dluhu neexistuje.

Poslední otázka je, co bude, když ani tento pokus o řešení nebude schválen. Pro funkční období současné vládní koalice platí tzv. deklarace shody, tzn. církvim je ministerstvem kultury garantována podpora pro takový počet duchovních, jaký měly v říjnu 2010. Z výše uvedeného vyplývá, že případné nepřijetí zákona velice zkomplikuje život mnoha obcím a městům, a je otázka, zda stát podle nových výsledků sčítání lidu nenastaví nová kritéria financování novelou zákona 218/1949 Sb. Ale to je v této chvíli ještě předčasné.

Naděje pro budoucnost

Existuje nějaká? V ukončení celé majetkové problematiky vidím především příležitost oddělit církve od státního rozpočtu a tím také od neustálé kritiky, že se přiživujeme na výsledcích práce těch, kdo s církvemi a vírou nechtějí mít nic společného. Zároveň budeme moci lépe poznat sebe sama, zač stojíme a co jsme. Na jednu stranu bude nutné počítat s tím, že náklady na život církve se budou skládat z více stran, největší část bude pocházet z vlastní obětavosti. Budoucnost církve bude víc stát na tom, že zamíří k lidem, bude jim svou službou k dispozici a bude žít mezi nimi a nikoliv vedle nich.

I když žijeme v době mimořádně zajímavé a do jisté míry i záhadné, neznamena to, že bychom se toho, co stojí před námi, měli lekát. Domnívám se, že učení a tradice církve, zaměření na nesení evangelia a zpřítomňování Boží lásky v důvěře a společenství, soustředěnější a cílenější práce pro lidi a s lidmi v duchu evangelia jsou způsoby, které mohou pomoci ve spolupráci s ostatními, nejen církevními institucemi a sdruženími, unést kritické chvíle přítomnosti a nejbližší budoucnosti. Mnohá znamení jsou varovná a naznačují, že skutečně v mnoha ohledech může být velice zle. Otázkou pro nás zůstává, zda umíme vidět kořeny ohrožení v náboženské vyčichlosti, v duchovní prázdnotě a současné chuti více spirituálně experimentovat. Nemít naději, že síly k takové aktivní sebereflexi a obnově nám budou dány, pak bych se nemohl účastnit několikaletého vyjednávání. Myslím, že s Boží pomocí lze unést i chvíle kritické a připravovat nové počátky.

Joel Ruml

O samofinancování církve a nadějných vyhlídkách

Jsme schopni změny myšlení?

Pavel Stolař (1952) je spoluvlastníkem firmy Ecosond, která se zabývá tepelným zpracováním kovů a službami pro kalírny. V synodní radě pracuje druhé volební období, tj. nepřetržitě od roku 2003. Jako náměstek synodní kurátorky má na starosti hospodářské a správní věci. Má čtyři dcery a šest vnoučat.

Na jednáních spojených s hledáním postupů, koncepcí, kompromisů mezi církvemi i na jednáních se zástupci státu jsi strávil stovky hodin. Mělo to smysl? Bylo to náročné?

Náročnost jednání spočívala zejména v tom, že byla do jednoho balíčku spojena majetková restituce a snaha o dlouhodobé financování církví. Druhá komplikace spočívala v rozdílnosti výchozích pozic jednotlivých vyjednávacích. Stát má zájem navracet pokud možno co nejméně majetku, nově preferuje spíše naturální restituci na úkor finanční náhrady a není ochoten vracet majetek ve správě obcí a krajů.

Řády římskokatolické církve v souladu se svým chápáním podstaty majetku preferují navrácení polí a lesů. Pro ostatní církve by byla výhodná spíše finanční náhrada za zabavený majetek. Výrazně se liší i velikost zabaveného majetku jednotlivých církví. Poměr zabaveného majetku církve římskokatolické k majetku ostatních církví je totiž přibližně 95 ku pěti. Komplikací byl také počet duchovních jednotlivých církví v poměru k počtu členů církví, který se u jednotlivých církví velmi výrazně liší a vytváří tak nestejnou výchozí pozici. Nejnáročnější bylo proto nalézt kompromis, který by byl přijatelný pro každou ze sedmnácti církví i pro vládní reprezentaci.

Positivní je, že se církve dohodnout dokázaly. Velkým problémem nadále zůstává, že vyrovnání s církvemi v podstatě odmítají levicové parlamentní strany, které by zabavený majetek církví nejraději nevracely a tuto velikou krádež si nechaly „posvětit“ v referendu.

Schválí-li předložený návrh zákona vláda (leden) i parlament (jaro), vejde v platnost od 1. ledna 2013. Pocítíš úlevu a zadostiučinění?

Nepocítím ani úlevu, ani zadostiučinění. Bude se pouze (možná) realizovat výsledek dlouhodobého jednání, v němž jsme hledali možnou dohodu mezi sedmnácti církvemi v rámci podmínek více méně nadiktovaných vládní reprezentací. Úleva bude spočívat snad jenom v tom, že by mohly být na dlouhou dobu jasně zákonem i smluvně nastaveny podmínky vztahů mezi státem a církvemi. Ale ke schválení je ještě dlouhá cesta.

Jaký objem komunisty ukradeného církevního majetku se vrátí ČCE?

Sbory ČCE, kterým byly zabaveny pole či lesy, budou moci uplatnit restituční nárok na naturální vydání pozemků v celkové výměře přibližně 160 ha polí a 80 ha lesních pozemků. Církev jako celek by měla obdržet restituční náhrady v celkové výši 2,26 miliard Kč, splácených po dobu třiceti let se zohledněním inflace. Ročně by to mělo být asi 75,5 milionů Kč. Mimo to by měla být naši církvi vyplácena po dobu tří let dotace na platy kazatelů ve stávající výši a dalších čtrnáct let dotace, která se bude každý rok postupně snižovat vždy o pět procent. Po této době spolufinancování církví státem zcela skončí.

Jak by s majetkem měla církev (sbory) naložit, aby to byla dlouhodobě pomoc?

Naturálně vydané pozemky budou obhospodařovat sbory, kterým byly kdysi vyvlastněny. Bude zcela na jejich uvážení, jak s pozemky naloží. Finanční prostředky z majetkového narovnání se z rozhodnutí synodu stanou příjmem personálního fondu, který bude fakticky jediným mzdovým fondem církve. Církev tak bude moci použít získané prostředky pro částečné financování platu kazatelů. Značnou část prostředků by však měla církev vhodným způsobem investovat, aby po třiceti letech bylo možné z výnosu majetku částečně financovat platy kazatelů, zejména u malých sborů. Stejným způsobem postupovali naši předkové ve dvacátých a třicátých letech minulého století, kdy část svých prostředků investovali do nemovitostí zejména v Praze, z jejichž výnosu je ještě nyní financována značná část provozu ústředí církve.

Jak budou financovány platy kazatelů, až stát přestane platit příspěvek církvím, který se nyní využívá převážně na platy duchovních?

Základním zdrojem platů kazatelů bude obětavost členů církve. Dále lze předpokládat, že česká společnost ocení práci kazatelů tam, kde bude zřejmá tzv. společenská objednávka, například ve funkci kaplanů v nemocnicích, věznicích, v armádě a případně ve školství. Dalším malým zdrojem by mohl být i výnos církevního majetku, pokud se církvi podaří nějaké prostředky investovat, například do nemovitostí. Hlavním zdrojem však budou jednoznačně sbírky, dary a saláře, u některých sborů i vlastní hospodářská činnost.

Co to bude pro sbory znamenat?

Potřebu vyšší obětavosti. Společenství živého sboru jistě vytvoří takové prostředí, v němž financovat kazatele nebude problém. Ze zkušeností jiných církví i ze zkušeností zahraničních plyne, že třicet aktivních členů sboru s dobrou obětavostí je schopno financovat plat kazatele i provoz sboru.

Hrozí, že když malý sbor svého faráře „neuživí“, zanikne? Může být cestou slučování malých sborů?

Nemluvil bych v žádném případě o hrozbě zániku sboru. Nepochybně budou sbory, jejichž počet členů bude klesat, a tyto sbory budou jistě hledat racionální řešení ve spojení či v personální unii (společném kazateli či kazatelce) s jiným sborem. To neznamená v žádném případě zánik sboru, ale

zajištění kazatelské služby jiným způsobem. Nepochybně vzroste význam ordinovaných presbyterů, případně kazatelů, kteří budou v církvi pracovat na částečný úvazek. Věřím, že bude i řada živých sborů, které porostou početně i duchovně a jejichž vysoká obětavost umožní povolání i více kazatelů s možností výpomoci na jiných místech.

Co to bude znamenat pro lidi z hlediska jejich obětavosti? Máme zde rezervy?

Rezervy jistě existují. Průměrný salár na jednoho platícího evidovaného salárníka přesahuje v současnosti tisíc korun za rok. Průměrná celková obětavost (sbírky, dary, saláře) na člena církve převyšuje 700 Kč ročně. Přepočteme-li celkovou obětavost na jednoho evidovaného platícího salárníka, pak je jeho obětavost asi 2300 Kč za rok. Stále však existuje celá řada salárníků, jejichž saláře nepřesahují 100 Kč za rok. Za současného stavu by pro úplné samofinancování ČCE byla zapotřebí přibližně dvojnásobná obětavost, tj. 1400 Kč na člena za rok nebo něco přes 4000 Kč za rok na každého platícího salárníka. Je to příliš mnoho?

Přechodné období je dlouhé. Zhruba jedna generace. Myslíš, že se za tu dobu změní myšlení evangeliků a celé společnosti tak, že nový systém bude fungovat?

Musí fungovat. Církev se ve světě samofinancuje za daleko horších podmínek, než má ČCE v České republice. Největším prohřeškem komunistického režimu vůči ČCE nebyla snad ani skutečnost, že nám byl zabaven majetek. Ostatně nebylo ho v ČCE ani tolik. Horší bylo, že se církev odnaučila spoléhat na financování z vlastních zdrojů a spolehla se na financování kazatelů státem, byť nepřilíš štědré. A myslíme si, že na to máme nárok, že se o nás někdo postará. A toto spoléhání přetrvává i v posledních dvaceti svobodných letech. Změna tohoto myšlení bude trvat jistě dlouho.

Co by sis ve spojení s touto tematikou přál? A co přeješ nebo bys chtěl vzkázat členům ČCE?

Přál bych si, aby členové církve a sbory chápali majetkové narovnání, pokud bude schváleno parlamentem v představené podobě, jako poměrně dlouhou lhůtu, která umožní sborům i celé církvi obětavostí a strukturou se postupně přizpůsobit podmínkám samofinancování.

Ptala se Daniela Ženatá

Minulost a budoucnost financování budovy

Pátrání na Evangelické teologické fakultě

Evangelickou teologickou fakultu (ETF) trápí finanční problémy. Proč k této situaci došlo?

Bude přesnější říci, že ETF trápí finanční problémy jako každého jiného v oblasti školství. Financování vysokých škol je vládou nastaveno kromobyčejně úsporně. V případě ETF je tato obecná situace vyostřena tím, že jsme fakulta velmi malá – a tudíž jsou relativně vyšší režijní náklady. Zájem o naši finanční situaci vyvolal rok 2010, kdy jsme skončili schodkem pěti milionů. Sešly se tři nepříznivé vlivy: granty a vědecké projekty, které dlouhodobě tvoří přibližně polovinu našich příjmů, vynesly v roce 2010 výrazně méně peněz (dva největší pomalu končily), počet studentů teologie (skoro polovinu rozpočtu tvoří dotace podle počtu studentů) se zřetelně snížil (měli jsme nejméně absolventů od roku 1993) – a přišla úsporná vládní opatření, tedy celkové snížení příspěvku na vysoké školy. A co bylo nejhorší, neměli jsme žádnou rezervu, ze které bychom mohli deficit uhradit, museli jsme si tedy vypůjčit.

Důsledkem problémů ETF je i neplacení nájmu většinovému majiteli budovy fakulty v Černé ulici – ústředí církve. Aktuální dlužná částka je přes jeden milion korun (viz ČB 12/2011). Dluh fakulty tak tvoří největší částku z propadu rozpočtu ústřední církevní kanceláře (ÚCK). Ta musela propustit některé zaměstnance. Je reálné, že fakulta tyto svoje závazky v nejbližší době splatí?

Ano, důsledkem bylo, že jsme zůstali dlužit tři čtvrtiny nájmu za rok 2010, tedy asi 1,3 milionu korun. Slíbili jsme, že dluh na nájmu nevzroste, a snažíme se to splnit. Splacení loňského dluhu však zůstává otevřeným problémem – na nájem nám nikdo peníze nedá, musíme na něj našetřit z běžného rozpočtu, což je každoroční dobrodružství.

Rozpočet se skládá z příspěvku na vzdělávání (podle počtu studentů), podpory vědecké práce (podle publikovaných vědeckých prací) a grantů či projektů, které pracovníci fakulty dokáží v soutěžích získat. K rozpočtu ÚCK nemám co

říci, jen že bych jej o nájem z fakulty neopíral. V tuto chvíli nejsme schopni slíbit, že v roce 2012 nájem řádně zaplatíme – nevíme to, protože většina našich možných příjmů zatím není určena.

Omezení rozpočtu vedlo i k uzavření archivu ÚCK a to zase k protestům historiků a dalších badatelů (viz ČB 10 a 11/2011). Je pro fakultu přijatelným řešením zpoplatnění vstupu do archivu?

Okolo provozu archivu vznikla umírněná panika, protože první zprávy se zdály naznačovat, že už se do něj nikdo nedostane po dobu neurčitě dlouhou. Což by pro historiky bylo jen o málo lepší, než když Komenskému shořela v Lešně knihovna. Naštěstí už je to trochu jinak, určitý nouzový režim existuje a na řešení se dále pracuje. Pokud jde o poplatky za užívání archivu, poskytovat všechno zcela zadarmo si může dovolit jen velmi bohatý mecenáš, ale jak se mají či mohou poplatky nastavit – a co by to znamenalo pro funkci archivu, to je věc pro odborníky, to bych nechtěl vymýšlet.

Současné problémy mají svoji historii. Vlastnila budovu fakulty evangelická církev od počátku?

Když bylo po roce 1990 jasné, že jak církev, tak fakulta budou potřebovat mnohem větší prostory než dosud, hledalo se intenzivně několik let.

Ze strany státu ani univerzity se v Praze nenašel žádný vhodný objekt, proto byla z darů církví a dalších sponzorů opatřena dnešní budova. Tyto dary byly dary církvi, nikoli univerzitě, budova tedy byla koupena církvi. Ve chvíli, kdy se fakulta stěhovala do nové budovy, byla to budova ČCE.

Proč a za jakých podmínek došlo k převodu části vlastnictví a jak byla nastavena výše nájemného?

Protože celkové náklady na koupi a rekonstrukci přesáhly darovanou částku, církev se značně zadlužila, aby fakultě připravila obyvatelné prostory. Přitom bylo od počátku zřejmé, že fakulta není a nebude schopna platit tržní nájemné, na němž by církev vydělávala a z něhož by se daly umořovat dluhy. Proto bylo dohodnuto, že část budovy, konkrétně 20 procent, odkoupí univerzita, aby církev z těchto peněz mohla uhradit dluh na budově.

Církev a fakulta jsou dvě spojené nádoby, lze na tento vztah aplikovat podmínky tržního nájmu?

Na počátku zřejmě byla představa tržního nájmu, ale ta brzy zanikla. Nájemné, které bylo stanoveno při odprodeji části budovy a které se pak několikrát zvyšovalo podle inflační doložky, není v komerční výši, to už bychom v Černé dávno nebyli, není ovšem ani symbolické, jak svědčí dlužná částka. Jsme rizikový nájemník, protože pokud jde o peníze, máme ještě výrazně menší jistoty než církev. Co dostaneme na příští rok, je vždycky otevřená otázka – a jak s tím vyjdeme, to je náš problém.

Nespoléhá se fakulta příliš na benevolenci církve?

Dluh byl fakultě smazán poze jednou, v souvislosti s oním odprodejem části budovy. Pro fakultu by samozřejmě bylo dobré mít například symbolický nájem s tím, že by na sebe vzala závazek starat se o všechno, co s budovou souvisí. Pro církev by to však znamenalo mít budovu, jako by ji neměla – spíše s určitými administrativními závazky a bez užítku.

Vyřešil by situaci prodej budovy fakulty Univerzitě Karlově, která je již dnes menšinovým vlastníkem?

Nájemné je pro fakultu citelnou položkou a to, že sídlí v budově, která nepatří univerzitě, je stále víc anomálie. Univerzita postupně rozšiřuje své

areály, buduje nové a získává prostory, které až doposud bolestně scházely. Budovu teologické fakulty by odkoupit mohla, čímž by se podle našeho názoru pomohlo jak fakultě (nadále žádný nájem, jen údržba budovy), tak církvi (žádné starosti s budovou a nesolventním nájemníkem, hotové peníze k volnému použití).

Nehrozilo by riziko, že by se nový vlastník ve snaze zlevnit provoz fakulty pokusil prodat budovu v Černé ulici a přestěhovat fakultu do levnější lokality na okraji Prahy?

Nehrozilo, pokud by o to fakulta sama neprojevila zájem nebo nedospěla na pokraj bankrotu. Fakulty mají v tomto naprostou autonomii, ovšem nesou za ni samy hospodářskou odpovědnost.

Jak vidíte budoucnost teologického studia na fakultě? Lze humanitní vzdělávání měřit jen ekonomickým metrem a uplatněním absolventů na pracovním trhu?

Každé vzdělání, které by se měřilo jen ekonomicky, je pavzdělání a byl by to Boží zázrak, pokud by z něj vzházeli dobří odborníci. Na druhou stranu vzdělání, jehož absolventi by se neuplatnili na pracovním trhu, je na nic. Z tohoto hlediska je teologické vzdělání solidním humanitním vzděláním, které slouží nejen adeptům církevní služby a tedy církvi, ale poslouží i v mnoha jiných povoláních. Potřeba takto vzdělaných lidí je ovšem omezená a všechny teologické fakulty již zjistily, že výhradně teologii, bez přesahu do jiných oborů, určitě nebudou studovat tisíce mladých lidí a že je nutno nabídnout vedle teologie ještě něco. U nás je to zatím sociální práce.

Ptal se Jan Kirschner

OTÁZKA NA TĚLO

Kolik procent ze svého příjmu byste byli ochotni věnovat sboru?

Mikuláš Zoubek, lékař

Myslím, že církvi patří naše desátky. Moudře to praví Řád hospodaření ČCE, který doporučuje pět procent na salár. Rozumím tomu tak, že pět procent na salár a zbývajících pět procent dá člověk na církve jiným způsobem než prostřednictvím saláru. A dohromady je to biblický desátek.

Miloš F. Pechar, pracovník Diakonie

Protože jsem tu otázku ještě neřešil, je to jako v známé písničce: „Řek' bych vám, nevím sám,“

ale když nad tím přemýšlím, tak asi jako křepelka pět peněz, eh, chci říct pět procent.

Hana Mazurová, kurátorka

Salár a dar sboru v rádech tisíců tak jako dosud, při mimořádných událostech ve sboru nebo v případech živelných pohrom úměrně svým možnostem a závažností problému.

Jana Nechutová, vysokoškolská učitelka

Maximálně pět procent, minimálně tři procenta, pokud jsem výdělečně činná, což v době, kdy situace nastane, dávno nebudu. Z důchodu by to asi bylo jinak – i když jsem si vědoma nezpochybnitelné hodnoty vdovina penízku.

Dana Tichá, pastorační pracovnice

V současné době platím pravidelně jedno procento z platu, plus různé mimořádné dary a sbírky. Přiznávám veřejně, že to není mnoho. V případě odluhy by se rezervy našly, avšak konkrétní procento nedokážu odhadnout. Na našem sboru mi záleží. Přesto si myslím, že by došlo k rušení, resp. slučování sborů.

DaZ

UPOUTÁVKA

Duchovní revoluce v srdci Evropy Přemysl Pitter

V galerii významných postav českých dějin Přemysl Pitter přibližuje základy české duchovní tradice – tradice demokratického smýšlení a humanistických ideálů. Kniha vyšla ve Švýcarsku, německy roku 1968 a česky roku 1974. Nadace Přemysla Pittra a Olgy Fierzové vydává Duchovní revoluci v nakladatelství Kalich již podruhé (první vydání v Kalichu 1995). Zachovány jsou i vstupní části – Úvodní slovo Petra

Lotara a Úvod Přemysla Pittra. Připojeny jsou doslovy k druhému a třetímu českému vydání.

Praha: Kalich 2011, 136 stran, 104 Kč

ISBN: 978-80-7017-159-2

SYNODNÍ RADA

Na zasedáních dne 29. 11. a 13. 12. 2011 projednala synodní rada 84 titulů. Z nich vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada pověřila Jana Machalu vězeňskou duchovenskou službou na dobu neurčitou a po uplynutí čtyř let si vyžádá podklady, aby pro zhodnotila toto pověření.

Synodní rada neudělila pokyn k opakované volbě Ondřeje Soběslavského za faráře sboru v Táboře na základě nedoporučení seniorátního výboru Jihočeského seniorátu, který předtím žádost sboru opětovně projednal a vykonal ve sboru vizitaci.

Volbu Naděje Čejkové za první farářku sboru v Hlinsku v Čechách na 0,9 úvazku a volbu Josefa Bartoška za seniorátního faráře Pražského seniorátu na 0,5 úvazku SR potvrdila.

SR vzala na vědomí rezignaci Michala Šimka na místo kazatele sboru v Kovánci, kde působil na 0,3 úvazku.

SR si váží ochoty Blahoslava Hájka i nadále podle potřeby sloužit v církvi, a souhlasí proto se zachováním způsobilosti k ordinované službě faráře.

Farář v Náchodě-Šonově Marek Bárta požádal o udělení studijního volna. Uchází se o stipendium GAW ke studiu na univerzitě v Lipsku a komisi pro celoživotní vzdělávání kazatelů předložil studijní projekt. Synodní rada souhlasí s jeho záměrem a uděluje mu tříměsíční studijní volno. SR udělila rovněž krátkodobé studijní volno spirituálovi olomoucké konzervatoře Jiřímu Klimešovi.

Fakulta a bohoslovci

SR vzala na vědomí zprávu studenta ETF UK Matěje Opočenského o vykonání předepsané praxe ve sboru v Českém Brodě. Souhlasí s přijetím studenta ETF UK Kamila Vystavěla mezi zájemce o práci církve a stu-

dentů Jakuba Orta a Benjamina Kučery mezi kandidáty církevní služby.

Správa církve

Na vědomí vzala SR zprávu o vizitaci seniorátního výboru Pražského seniorátu uskutečněné ve farním sboru Praha 4 – Jižní Město.

Dále vzala na vědomí zprávy ze zasedání seniorátních výborů Královéhradeckého, Poděbradského a Brněnského seniorátu.

Ze zápisů z jednání konventů vzala SR na vědomí mj. výsledky voleb do seniorátních orgánů a potvrzuje volby: náměstka seniorátního kurátora Moravskoslezského seniorátu ČCE Jiřího Marka, náměstkyně seniorátní kurátorky Ústeckého seniorátu ČCE Aleny Hálové, seniora Ochranovského seniorátu při ČCE Ondřeje Halamy, seniorátní kurátorky Jany Uhlířové, náměstkyně seniora Evy Šormové, 1. náhradníka seniorátního výboru (SV) z řad kazatelů Jiřího Polmy, 2. náhradnice SV z řad kazatelů Dagmar Oupické, náměstka seniorátní kurátorky Vojtěcha Marka, 1. náhradnice SV z řad laiků Blanky Palové a 2. náhradníka SV z řad laiků Pavla Bokoteje, 1. náhradnice SV Pražského seniorátu ČCE z řad laiků Sylvy Daníčkové a 2. náhradníka SV z řad kazatelů Pavla Kaluse, seniora Libereckého seniorátu ČCE Filipa Šimonovského, náměstka seniora Filipa Susy a náhradníka z řad kazatelů Tomáše Mencla.

Synodní rada jmenovala Martinu Sklenářovou do funkce náměstkyně vedoucí tajemnice pro personalistiku a vzdělávání s nástupem k 1. lednu 2012.

Synodní rada vyhlásila usnesení 1. mimořádného zasedání 33. synodu a uložila ÚCK zveřejnit je na webu e-cirkev.cz a zaslat sborům.

Mládež

Na místo šéfredaktorky časopisu *Bratrstvo* jmenovala SR na poloviční úvazek Šárku Schmarczovou.

Předsedou celocírkevního odboru mládeže jmenovala SR Milana Balahuru a místopředsedou Daniela Matějku mladšího.

Výchova a vzdělávání

Synodní rada vzala na vědomí rezignaci Rut Brodské na členství v poradním odboru pro práci s dětmi.

Církevní hudba

Na vědomí vzala SR rezignaci Jiřího Pejly a Jana Keřkovského na členství v komisi pro přípravu nového evangelického zpěvníku a jmenovala do této komise Danielu Švandovou a Romanu Špačkovou.

Ekumena

Jednání Kulatého stolu se zástupci sesterských církví a dalších organizací z německy mluvících zemí o podpoře našich projektů byla intenzivní a proběhla v přátelské atmosféře. Přislíbena byla finanční pomoc v celkové výši 215 204 Eur. Některé částky musí naši partneři ještě projednat ve svých církvích. V rámci rozhovorů proběhla také diskuze o budoucnosti budovy ETF. Synodní rada vzala s vděčností na vědomí výsledky jednání Kulatého stolu.

Synodní rada vzala na vědomí zprávu Constance Šimonovské ze synodů Evangelické církve Německa a Spojené evangelické luterské církve Německa.

SR přijala s vděčností dokument Stanovisko ČCE ke sjednocování Evropy jež připravil poradní odbor pro otázky společenské a mezinárodní. Dokument bude předložen synodu, aby se jím zabýval a přijal jej jako své prohlášení. Bude rovněž zveřejněn na webu a přeložen do němčiny a angličtiny.

Valné shromáždění Ekumenické rady církví odsouhlasilo tzv. Želivské teze pro směřování ekumenismu v 21. století. Tyto teze byly vypracovány na výjezdním zasedání v klášteře Želiv. SR pověřila ÚCK, aby zveřejnila Želivské teze a jejich výstupy pro církevní praxi na webu a v dalších církevních médiích a aby s nimi seznámila sbory.

Na studijní kurzy v Pullachu, na které naše faráře zve Spojená evangelická luterská církev Německa, delegovala synodní rada P. Kučeru a O. Macka.

Diakonie

Synodní rada vzala na vědomí rezignaci Evy Grollové na členství v humanitární komisi Diakonie ČCE z důvodu změny pracovní pozice. Jmenovala členem humanitární komise Jana Dusa.

DaZ

Prohlášení synodní rady ČCE k úmrtí Václava Havla, prezidenta České republiky

Cítíme bolest, vnímáme ztrátu nad úmrtím Václava Havla. Bolest, že odešel člověk, který byl blízký i našemu myšlení, i když se nikdy k žádné křesťanské církvi oficiálně nepřihlásil. Jeho postoje i promluvy v mnohém souzněly s evangeliem. Václav Havel respektoval toho, který je nad námi. Věřil, že lidský život bude hodnocen na jeho konci, věděl, že žije pod zorným úhlem věčnosti. To mu dodávalo sílu k zápasu o pravdu a lásku.

Jsmepánu Bohu vděční za jeho život. A přesto jeho úmrtí vnímáme jako ztrátu pro sebe i pro společnost, v níž žijeme. Cítíme, že odchodem Václava Havla z naší časnosti byly oslabeny síly, které v naší společnosti i v tomto světě zápasí o spravedlnost, odpovědnost k bližnímu, pravdu a mají starost o potřebné a utlačované. Uvědomujeme si, že musíme na mnohé z jeho důrazů navazovat, a proto prosíme Boha za to, aby i skrze nás vnašel tyto hodnoty do našeho života, církve i společnosti.

Synodní rada Českobratrské církve evangelické

EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Grant na Bibli

Velkým úspěchem akademiků z Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy je získání sedmiletého grantu na projekt, který byl vybrán v soutěži Grantové agentury ČR. Společně s Cyrilometodějskou teologickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a Filozofickým ústavem Akademie věd ČR budou teologové z ETF UK pracovat na projektu Historie a interpretace Bible. V letech 2012–2018 zpracuje tým mnoho témat souvisejících s biblickými texty.

DaZ

EKUMENA

Nový web Církve bratrské

Církev bratrská spustila na své tradiční webové adrese www.cb.cz novou podobu svých webových stránek. Nový web představuje Církev bratrskou a její oficiální dokumenty, samozřejmě jsou kontakty na všechny sbory i pracovníky. Doplnkem jsou pětkrát týdně aktualizované fotografie s připojeným biblickým textem a možnost diskuse nad jednotlivými příspěvky prostřednictvím sociálních sítí. **DaZ**

JUBILANTI

V měsíci lednu 2012 slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tito současní a bývalí pracovníci v církvi:

Vladimír Kopecký 65

Jiří Malý 50

Helena Junová 55

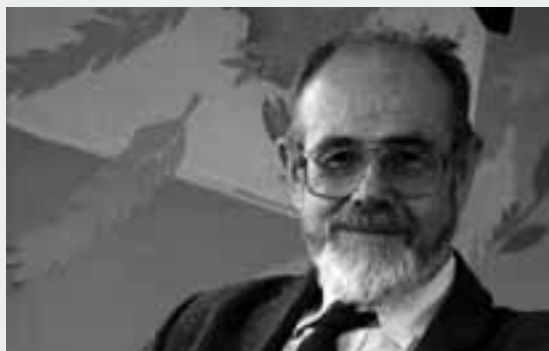
Bohumil Kejš 60

Jiří Marván 65

Z DOMOVA

Ocenění Pavla Říčana

Dne 7. prosince obdržel Pavel Říčan za svou celoživotní práci v oboru psychologie čestnou medaili Karla Engliše. Jde o vysoké vyznamenání Akademie věd

České republiky, které bylo letos uděleno jen Josephu Stiglitzovi, nositeli Nobelovy ceny za ekonomii.

Evangelíky může zajímat, že se profesor Říčan v děkovací řeči přihlásil ke svému teologickému fun-

damentu. Řekl mimo jiné: „Vzato popořádku, patří můj dík na prvním místě mému otci, profesorovi Rudolfu Říčanovi, který mi byl vzorem pilné a poctivé vědecké práce i občanské statečnosti. Děkuji také své alma mater, Evangelické teologické fakultě, kde jsem začínal a kde jsem dostal – v těch bídných padesátých letech – solidní intelektuální ražbu. Není jistě náhodou, že ve světě se mi dostalo největšího uznání právě za práce z oboru kritické psychologie náboženství.“

Monika Žárská

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ

Valné shromáždění Ekumenické rady církví

Na programu jednání byla kromě tradičních bodů volba nového předsednictva ERC v ČR na další dva roky. Kandidáti Mgr. Joel Ruml (Českobratrská církev evangelická), Ing. Daniel Fajfr (Církev bratrská)

a ThMgr. Dušan Hejbal (Starokatolická církev) získali ve volbě nejvíc hlasů a stali se tak „staronovým“ předsednictvem, protože tuto funkci zastávali ve stejném složení již v předchozím funkčním období. Důležitým bodem jednání 8. valného shromáždění ERC byl ideový blok nazvaný „Kam kráčíš, ekumeno?“ Tato část byla inspirována i nedávno přijatou deklarací Želivských tezí, které v rámci Ekumenické rady církví v ČR představují důležitý pilíř ekumenického soužití a ekumenické spolupráce.

Sandra Silná, generální sekretářka

ÚMRTÍ

Dne 2. ledna 2012 zemřela ve věku 93 let paní Helena Slámová, manželka Vlastimila Slámy, faráře ČCE v. v.

CÍRKEV ŽIJE

foto: Josef Ženatý

Vzdělávání pro varhaníky a sbormistry

Po roce a půl

Zájem hudebních amatérů o církevní hudbu a úspěch kurzů pro varhaníky a sbormistry vyústily před více než dvěma lety v myšlenku zorganizovat dlouhodobější vzdělávání v oboru hry na varhany a sbormistrovství. V září 2010 se podařilo tuto ideu zhmotnit: naše církve otevřela tříletý Seminář církevní hudby Evangelické akademie.

Co seminář obnáší

Celocírkevní kantor Ladislav Moravetz, autor myšlenky i organizátor semináře, měl na začátku smělé plány. Náplň semináře byla ušita na míru potřebám naší církve a kladla si za cíl zvýšení úrovně církevní hudby. Absolventi měli být vzděláváni ve hře na varhany a sbormistrovství. „Dar hudby se má v církvi rozvíjet. Aby hudba zněla přesvědčivě a krásně, vyžaduje přípravu, pevnou vůli a vytrvalost,“ říká Ladislav Moravetz. „Proto se v rámci semináře vyučuje liturgický zpěv – předzpívání a vedení zpěvu ve shromáždění a hymnologie – znalost různých forem zpěvů ze zpěvníku i liturgických zpěvů nových. Podáváme také elementární informace z liturgiky. Dalším páteřním předmětem je sbormistrovství čili jak vést pěvecký sbor. Dále klademe důraz na znalost varhan jako hudebního nástroje a na zvládnutí techniky hry. Vedeme k improvizaci, zejména jednoduchých forem předeher k písním. K praktickým předmětům patří výuka zpěvu zaměřená na hlasovou výchovu a na kultivaci pěveckého projevu, kterou jsme zavedli od letošního roku.“

Pro koho je

Zájem převyšuje možnosti. Přijato bylo dvacet zájemců, jedna studentka z pracovních a rodinných důvodů odstoupila. „Seminář probíhá jednou měsíčně v sobotu, aby byl časově přijatelný pro zájemce, kteří mají své zaměstnání, rodinu nebo studium. A občas se přidá mimořádná akce,“ vysvětluje celocírkevní kantor. Kromě toho má každý student individuální varhanní výuku a od druhého ročníku nyní nově výuku zpěvu.

Proč církevní hudba

Když jsme se frekventantů semináře zeptali, proč se na seminář přihlásili, říkali vesměs, že hlavním důvodem bylo naučit se lépe hrát na varhany, lépe doprovázet při bohoslužbách a více se orientovat v oblasti církevní hudby. „Přihlašovala jsem se z pozice varhanice. Měla jsem pocit, že si s doprovázením úplně nevím rady a že potřebuji nové podněty. Sbornistrovství jsem znala pouze z pohledu zpěváka v pěveckém sboru a dirigování je pro mě úplně nové,“ svěruje se Věra Jelínková z Valašského Meziříčí.

Postupové zkoušky do druhého ročníku

„Na počátku loňského školního roku se mi zdály požadavky postupových zkoušek téměř nesplnitelné,“ vyznává se Ester Maláčová. „Hra rukama mi šla, ale jako začínající varhanice jsem nebyla schopna hrát zároveň nohama pedály. V polovině roku to bylo již trochu lepší a v červnu jsem postupové zkoušky díky Pánu Bohu a učitelům varhan zvládla. Bylo za tím hodně času u varhan i u klavíru.“ Ondřej Maňák z Brna i Věra Jelínková se shodli, že zkoušky rozhodně jednoduché nebyly, ale pro každého bylo obtížné něco jiného. „Vzhledem k tomu, že jsme se na začátku druhého ročníku zase všichni sešli, asi nikdo nevypadl,“ dodává Věra.

Co hudební vzdělání přináší okolí

„Věřím, že se rozvoj mého hudebního vzdělání v oblasti duchovní hudby projevuje na mém varhanním doprovodu při bohoslužbách. Dále bych chtěl pomoci kolegovi s vedením našeho pěveckého sboru,“ uvažuje Ondřej. Pro Ester je důležité, že ačkoli má méně času na rodinu, cítí podporu a má radost, že se zlepšila v doprovodu písní a že mohou všichni účastníci bohoslužeb zažívat větší pestrost skladeb.

Vyhledka do budoucnosti

Co se změní, až budou mít absolventi v ruce potvrzení o absolutoriu tohoto tříletého semináře? Ester sní o založení velikého pěveckého sboru,

ale zůstává nohama na zemi. Kromě doprovázení při bohoslužbách doma ve sboru by ráda začala pracovat s malou skupinou zpěváků. Věra neví, kam ji život po skončení vysoké školy zavane, ale rozhodně se hodlá podílet na nejrůznějších hudebních aktivitách. A nejlépe to vyjádřil Ondřej: „Lejstra nejsou podstatná. Důležité jsou nabyté dovednosti a Duch svatý, který nám dává odvahu je uplatňovat!“

Živý kmen s živými ratolestmi

Neuplynulo příliš mnoho vody od prvotních úvah k dnešku, kdy je tříletý seminář v polovině. S výhledem vydání nového evangelického zpěv-

níku, v němž budou nejen nové písně, ale i nové liturgické formy a zpěvy, bude kantor ve sborové práci důležitou osobou. Tento sbormistr, předzpěvák a varhaník v jedné osobě bude hrát důležitou roli, očekává se od něj nejen odbornost, ale také iniciativa a spolupráce s kazateli a dalšími pracovníky na vinici Páně. Důležitá je chuť něco dělat, důležitá je finanční podpora spolku evangelických církevních hudebníků a spolku pěveckých sborů v Německu, bez níž by se seminář neotevřel, ale nejdůležitější je požehnání od Pána Boha, aby vše směřovalo k jeho oslavě a k dobru církve.

Daniela Ženatá

NESTYDÍM SE ZA EVANGELIUM

Proč se lidé zvenčí stávají křesťany

Čtyři hlavní důvody

Co stojí na počátku cest, které vedou muže i ženy různého věku, původem nekřesťany, k zájmu o víru a k žádostem o křest? Proč se začínou o křesťanství zajímat? V českém prostředí, které je vůči církvi převážně podezřívavé nebo dokonce nepřátelské, je tato otázka při pro-

mýšlení naší misijní koncepce zvláště zajímavá i závažná.

Poučenou odpověď na tyto otázky nabízí mj. studie Michala Kaplánka ze sborníku *Konverze a konvertité* (J. Hanuš, I. Noble [ed.], Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009).

I když jde o plod římskokatolické práce s mládeží, je Kaplánkova studie dobře upotřebitelná i pro evangelické prostředí. Všechny dosavadní zkušenosti autora tohoto článku totiž ukazují, že katoličtí konvertité prožívají stejné nebo velmi podobné věci jako lidé, kteří dovršují svůj příklon k životu víry v našich evangelických sborech.

Na následujících řádcích tedy najdete popis čtyř základních motivací k zájmu o křesťanskou víru, doplněný postřehy z prostředí evangelických sborů.

Intelektuální hledači

První skupinu můžeme nazvat „intelektuálními hledači“. Většinou v ní najdeme lidi, kteří studují nebo již absolvovali vysokou školu. Lidovým „náboženstvím“ moderních Čechů totiž již dávno není ani katolické, ani protestantské

křesťanství, nýbrž spíše tradičně předávané přesvědčení, že náboženství je nerozumné, nevědecké a zastaralé. Prvním předpokladem pro živý zájem o víru a církve se proto často stává kvalitní vzdělání, které pomáhá tuto předsudečnou bariéru překonat. Velký ohlas knih Tomáše Halíka i v sekulárním Česku je dán zřejmě právě tím, jak přesně dokáže otázky tohoto typu hledačů zodpovídat.

Tito zájemci se vyznačují největší mírou samostatnosti. Často nepotřebují někoho blízkého, kdo by je bezprostředně osobně ovlivnil. Mnozí z nich se původně zajímají o východní náboženství a teprve po této oklice najdou opět křesťanskou stopu. Ilustrací takové cesty z našeho evangelického prostředí může být například příběh pana Františka (Dlouhá cesta na východ a zase zpátky, ČB 2011/2).

„Spolčovní“ křesťané

Název druhé kategorie nových zájemců o křesťanskou víru pochází z typického označení skupin mládeže v katolickém prostředí (skupina mládeže = „spolčo“). V evangelickém prostředí bychom jim mohli říkat - trochu těžkopádně - například „společensvní konvertité“. U těchto nových křesťanů je hlavním počátečním impulsem zážitek sounáležitosti se skupinou křesťanů a její pozitivní klima. Výraznou „startovací“ roli zde mnohokrát hraje jednotlivý křesťan z jejich blízkého okruhu, který se před dotyčným nestydí popsat, že věří, a pozvat ho do prostředí, kde svou víru spoluprožívá s jinými.

V evangelickém prostředí může sehrát pozitivní roli takového „spolča“ například aktivní skupina mládeže, společenství vzniklé při evangelických rodinných rekreacích, ale třeba i bohoslužebné společenství. Klíčové je samozřejmě to, aby toto společenství vyzařovalo přijetí, úctu a zájem i vůči novým účastníkům, kteří ho v první fázi sami pro sebe „testují“. Typickou zkušenost tohoto druhu nám na našich stránkách popsala například paní Rút v rozhovoru nazvaném Potřebovala jsem někam chodit (ČB 2011/3).

„Tandemoví“ křesťané

Třetí typ je ještě výrazněji než předchozí navázán na osobní zkušenost s blízkým křesťanem. „Tandemový“ křesťan je na své cestě k rozhodnutí pro křest tak trochu „v závěsu“ svého přítele nebo partnera. Konkrétním impulsem pro hlubší zájem v závěsu toho druhého se pak může stát například církevní svatba (věřící partner o ni stojí, druhý, zatím nevěřící to akceptuje a vede ho to posléze dále a hlouběji) nebo výrazný životní příklad (spolubydlící z kolejí a dobrý přítel tak například klíčovým způsobem ovlivní svého spolužáka). Míra osobního vlivu je zde tak vysoká, že jde téměř vždy o životní partnery nebo o nejbližší přátele pozdějších konvertitů.

Hledači východiska

Posledním základním zájemcem o křesťanství (a někdy již i o křest) je ten, jehož rozhodnutí je silně ovlivněno osobní krizí nebo silným citovým zážitkem. Jedná se o jakési „hledače východiska“. Někdy prožívají obtížnou životní situaci nebo vyprávějí o nějakém silném „osvěcujícím“ zážitku. Zmíněná krize přitom vůbec nemusí být vnější ►

a viditelná. Otázky, které kladou, se často týkají smyslu života, základního životního směřování nebo pevných bodů, na které člověk může „zavěsit“ svůj život v časech deziluzí, zklamání, osobních krizí...

Příběhem takového hledače je i příběh autora těchto řádků: Neobyčejný obrat obyčejného kluka (ČB 2011/1).

Co my s tím?

Výše zmíněný přehled je nutně zjednodušený a schematický. Každý lidský osud, každé duchovní hledání jsou jedinečné a téměř nikdy beze zbytku neodpovídají předpokládané škatulce. Přesto nás tato základní typologie může motivovat či povzbudit. Téměř každá poctivě a upřímně vykonaná křesťanská služba může mít vposled misijní ohlas. Dobře připravené kázání odpovídající moudře na aktuální otázky současnosti. Laskavost, úcta a vřelost, které vložíme jako svůj příspěvek do křesťanského společenství, ve kterém žijeme. Křesťanské povzbuzení nebo praktická pomoc našim blízkým, dosud třeba nevěřícím. Jasně slovo, kterou před našimi nevěřícími blízkými nezatají, ke kterým duchovním pramenům chodíme čerpat povzbuzení a sílu v časech zklamání či bolesti...

Nebo řečeno ještě jinak: výrazné misijní vyzářování může začít zcela jednoduše a prostě už jen tím, když naše společenství a jejich členové dělají, co dělat mají – křesťansky myslí, konají a žijí.

Roman Mazur

Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti

Prezentace DVD a webových stránek

Ve čtvrtek 8. prosince se v Husově domě konala závěrečná prezentace, tisková beseda a workshop k ukončení projektu Českobratrské církve evangelické Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti.

Po úvodním slově synodní seniora ČCE Joela Rumla projekt zhodnotila a o jeho závěrečné fázi a využití pro církve i pro veřejnost promluvila jeho koordinátorka Janka Haluková. Webové stránky projektu www.pamatky-cz.eu představil člen projektového týmu Oliver Engelhardt. Grafik Jiří Kroupa seznámil přítomné s DVD Po stopách památek reformace v ČR, které právě dokončuje. Závěrem zaznělo poděkování realizátorům projektu a pozvání k workshopu pro členy projektového týmu a zástupce informačních míst projektu.

Celý projekt byl spolufinancován Evropskou Unií - Evropským fondem pro regionální rozvoj. V rámci čtyř etap byly realizovány následující výstupy: 2 500 letáků k informačním místům, 250 plakátů s vybranými památkami, 400 letáků o památkách na Vysočině, 5000 publikací v češtině i v jazykových mutacích, 5000 skládaček, 10 000 kapesních průvodců. Chystá

se 10 000 DVD v české, anglické a německé jazykové verzi, určených pro informační místa. Prostřednictvím DVD lze listovat publikací, najít kontakty, poslechnout si evangelickou hudbu a zhlédnout film.

Celý projekt má pokračovat ve fázi udržitelnosti v následujících pěti letech, po něž mají být uvedené materiály k dispozici. **gma**

O ZAKOPANÝCH HŘIVNÁCH

Evangelické brigády včera i dnes

Před vánoce se do sborů dostala brožura o evangelických brigádách v období komunistické totality, plná veselých i hlubokomyslných vzpomínek, ale i statistik. Na čtenáře tak dýchá pozapomenutý svět, fenomén, který není dnešním mladým lidem zcela pochopitelný. Je to však otázka. Řekl bych, že k podobným aktivitám má dnes odpor spíše střední generace, která v mládí zažila poslední záchvěvy nucených brigád při sběru chmele či brambor.

Herlíkovice

Mládež má k věci jiný přístup, postmoderní a možná poněkud lhostejný. Ale i ona se dokáže pro věc nadchnout. Mohl jsem se o tom přesvědčit při mezinárodním English campu loni v létě v Herlíkovicích pod vedením Milana Balahury. Účastníci dostali slevu na pobyt a dle dohody si podle hesla „nechci slevu zadarmo“ museli každý den dvě hodiny odpracovat. Ale i za tak krátkou dobu udělali mnoho práce. Koncem týdne byla natřena většina židlí v hlavní budově, vyklizena Kuncárna, dřevo roubenky se zalesklo fermeží a impregnací a v jejím okolí se pod vrstvou hlíny a kopřiv objevila pozapomenutá kamenná dlažba terasy. Byl čas i na zajímavé debaty. Dozvěděl jsem se například, jak se řekne ukrajinsky kosa nebo že v Německu církev jen tak lehce nemůže žádnou svoji budovu prodat. Zřejmě, aby se zachovalo historické dědictví či zabránilo spekulacím.

Milanovi svěřenci většinu času trávili při různých hrách, pro mě „staříka“ poněkud ztřeštěných, takže jsme se nad tím za skleni-

cí piva s kolegou zedníkem poněkud usmívali pod vousy. Nicméně jejich nadšení mě nadchlo a byl jsem rád, že se na Kuncárně, zřejmě poprvé po dvaceti letech od uzavření objektu, udělalo hodně práce (viz www.evangelnet.cz - heslo Herlíkovice).

Vzpomněl jsem si i na své brigády. V devadesátém a následujícím roce jsem ještě stihl při česko-anglických brigádách načichnout něčím, co popisují staří brigádníci ve svých vzpomínkách. Bydleli jsme na Kuncárně a stavěli Vilku a Vokurku. Herlíkovice mě následně nasměrovaly k cestám na Západ. Milanova parta zas možná vyrazí na Východ. Většina zahraničních účastníků byla z postkomunistických zemí.

Zachráníme Kuncárnu?

I letos bych rád do Krkonoš přijel, třeba i na celý měsíc, a pomohl s organizací brigád. Uvítám každého zájemce o pomoc. Horský domov se potácí v ekonomických problémech a brigádnická práce je jednou z možností, jak ušetřit. Rozpočet na opravu Kuncárny pro solidní bydlení je přibližně dva miliony korun a lze jej svépomocnými pracemi snížit. Je škoda, že na objektu v posledních letech neprobíhaly celkem jednoduché údržbářské práce, mohlo se tak ušetřit dost peněz. Dřevostavby nejsou provizorní obydlí, staleté kostely, tisíce roubených objektů v severozápadních Čechách nebo do června laděné domy ve Skandinávii (tak jako Kuncárna) to dosvědčují. Mají ale svá specifika, zejména trpí při vysoké vlhkosti.

Brigáda není jen práce

Brigády mohou mít i misijní rozměr, při naší práci v létě nám fandily desítky kolemjdoucích turistů a do podobných aktivit se za kopcem v Bolkově pod Černou horou na úpravě evangelického hřbitova zapojili převážně neevangelíci. Loni na podzim dostavěli zvoničku a chystají se něco dělat i s ruinou tolerančního kostela, která zde zůstala

Jak jsem již psal (ČB 4/2011), budova Kuncárny je jedinou památkou lidové architektury ve středisku a patří do horské krajiny národního parku. Proto také na ni může církev čerpat dotace z evropských fondů, a to až do výše 90 procent investice. Přes otevřený účet OS by se tak daly shánět prostředky na spoluúčast grantu nebo na uhrazení stavebního materiálu.

po německých evangelících. V Bolkově založili občanské sdružení (OS), které má již stovku členů a je inspirací i pro Herlíkovice. OS nazvané například „Přátelé Herlíkovic“ by mohlo, jako partner církve, přispět k obnově objektu i rozvoji celého Horského domova, protože z napjatého rozpočtu ústředí církve toho moc očekávat nelze. Na podporu založení OS lze citovat i slova z posledního televizního rozhovoru s Václavem Havlem, který viděl probuzení občanské společnosti v zakládání mnoha rozmanitých spolků.

Církev jako nepodnikatelský subjekt může čerpat dotace na obnovu památek, nikoliv na rozvoj cestovního ruchu. Taková jsou současná pravidla, ale je otázka, zda budou mít po přechodu církve na samofinancování ještě oprávnění. Již by se nemělo stát, aby církev vlastnila v turisticky atraktivním regionu objekt a dvacet let jej nechala ležet ladem. Takovou zakopanou hřivnu (a to ne jen v ekonomickém slova smyslu) si nebudeme moci dovolit.

Jan Kirschner

OZNÁMENÍ

Lednové koncerty

Farní sbor ČCE v Praze 10 – Strašnicích zve širokou veřejnost na sérii koncertů, které se konají v modlitebně v Kralické ulici 1001/4.

15. ledna 2012 v 17 hodin

Soubor Collegium Instrumentale, dirigent prof. Pavel Tylšar
Program: W. A. Mozart, A. Dvořák – dechové serenády

22. ledna 2012 v 17 hodin

Tereza Nováková – soprán, Miroslav Orság – baryton, Radomíra Šlégrová – klavír, Vladimíra Kolková – klavír
Program: Fr. Cavalli, P. Martini, G. F. Händel, B. Smetana, A. Dvořák

29. ledna 2012 v 17 hodin

Eva Bublová, varhany - vítězka soutěže Pražského jara 1999
Program: W. A. Mozart, J. Brahms, L. Vierne, B. A. Wiedermann, R. Schumann

DOBŘÁ ZPRÁVA PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

Kdo nemůže číst, může poslouchat

Středisko pro zrakově postižené nabízí nově *Českého bratra* v audio nahrávce buď na CD ve formátu mp3, nebo na dvou kazetách. „Na podnět našich zrakově postižených přátel jsme se rozhodli připravovat *Českého bratra* nejen v elektronické, ale také ve zvukové podobě. Nahrávky mohou zájemci dostat na opakovaně nahratelném kompaktním disku nebo na kazetách,“ vysvětluje vedoucí střediska Jana Červeňáková. „Nosiče lze posílat zpět poštou zdarma jako tzv. slepeckou zásilku. Uživatelům po vrácení nahrajeme na jejich nosič další číslo časopisu,“ dodává vedoucí střediska. Spolupráce *Českého bratra* se střediskem pro zrakově postižené se tak rozvětvila o další službu. Elektronickou podobu zajišťuje pro zájemce z řad nevidomých a slabozrakých již dlouhá léta pracovník střediska Miloš Pechar. Redakce *Českého bratra* se velmi ráda podílí na službě našim bližním s handicapem a váží si jejich čtenářské přízně.

DaZ

UVEDENÍ BROŽURY

Lesní brigádníci v Husově domě

Čtvrtý díl Cesty církve

Tolik brigádníků-pamětníků najednou zasedací místnost Husova domu ani já nepamatujeme. Pozval je na prezentaci sborníku *Cesta*

církve IV. Evangelické brigády jeho editor Pavel Hlaváč. Sešlo se tak asi šedesát účastníků evangelických lesních brigád z padesátých až

sedmdesátých let. Polovina z nich do sborníku přispěla svými vzpomínkami a fotografiemi. Přítomna byla velká rodina Líby Eliášové (velké Korki), která se spolu s Pavlou Louckou podstatnou měrou podílela na vzniku brožury. Líba se bohužel vydání sborníku již nedožila. Přišla také nejstarší účastnice a organizátorka brigád Marta Kačerová. Na setkání se vzpomínalo, povídalo, zpívalo a jedlo. Aby bylo občerstvení stylové, připravil Pavel Hlaváč poryč, bylinkový čaj a chleby s poryčovo-rybičkovou pomazánkou. Vzhledem k tomu, že místnost byla přeplněná podobně jako kdysi sruby brigádníků (sedělo se i na zemi) a že se pod vedením Miloše Rejchrtu zpívaly písně, které nelze zapomenout, brigádníci si připadali „jako doma“. Shodli se na tom, že brigády pro ně byly darem na celý život.

gma

CÍRKEV JAKO STROM

Javor s číslem 148

Českokobratrský strom ve Wittenbergu

Motto: „Kdybych věděl, že zítra bude konec světa, ještě dnes bych zasadil jablono“ (Martin Luther).

Tato věta se mi líbí, byť je prý Lutherovi připisována neprávem. Sazení stromu je činnost nadějná a symbolická. Strom má kořeny, kterými čerpá život z hlubin, roste, zkrášluje svět, tvoří kyslík potřebný k životu. Strom je živý a proměnlivý, citlivý k okolí, není netečný, je zranitelný.

Snad můžeme církev přirovnat ke stromu. Svou sílu nečerpá ze sebe, roste a mění se, snad

i pomáhá světu dýchat a nese plody, trápí ji špatný vzduch, listí a suché větve odpadávají, raší nové.

V roce 2017 uplyne pět set let ode dne, kdy Martin Luther přibil na vrata wittenberského kostela svých 95 tezí namířených proti odpustkové praxi tehdejší církve. Tento čin je považován za počátek reformace. Církve vzniklé z reformace se na toto výročí chystají, nejvíc asi právě v Německu.

Součástí několikaletých příprav jsou semináře ve Wittenbergu, které pořádá Světový luterský svaz. Organizátorům jde o to, aby se faráři lépe seznámili s Lutherovou teologií i s faráři a církvemi z jiných zemí. V listopadu 2011 jsem se zúčastnila v pořadí čtvrtého takového semináře. Spolu s patnácti dalšími faráři a farářkami z různých zemí několika kontinentů. Letošním tématem byl křest, vyznání vin a večere Páně. Četli jsme Lutherovy texty, poslouchali přednášky, leccos viděli, mluvili spolu... Nahlédli do minulosti a trochu poznali, jak žijí křesťané v jiných částech světa. Jsem vděčná za rozšíření obzoru časového, zeměpisného i lidského.

31. října, v den výročí reformace jsme se sešli ve vznikající Lutherově zahradě. Zde bude zasazeno pět set stromů, každý od jiné církve nebo církevní instituce. A každý strom má svůj dvojčecí strom v příslušné zemi. Náš strom, který ve Wittenbergu najdete pod číslem 148, má své dvojče už od dubna 2011 ve Valašském Meziříčí (viz ČB 2011/06). Při (symbolickém) sazení stromu naší církve zazněl verš: „Hospodin tě povede neustále, bude tě sytit i v krajinách vyprahlých, zdatnost dodá tvým kostem; budeš jako zahrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí.“ (Iz 58,11)

Na začátku jsem přirovnala církev ke stromu. A mám naději, že je živa z Boží vláhy. To jí dává smysl i budoucnost.

Lenka Ridžoňová

Kostelnictví

Do kostela v montérkách

Ač zavilí lokálpatrioti, na tři roky jsme kvůli nesnázím s bydlením byli nuceni svoji Prahu 6 opustit. Narodili jsme se tam my, v mém případě i rodiče a prarodiče...

V domě patřícím prvnímu žižkovskému sboru ČCE se totiž naskytla možnost bydlet ve „služebním“ bytě. O službu se skutečně jednalo, stali jsme se (na jaře roku 1989) kostelníky.

Na tuto nevesední periodu určitě vzpomínáme rádi. V nezaměnitelně poetickém starém Žižkově jsme sice nezdomácněli, nicméně čtvrť Žižkov a kostelnická služba obzvlášť byly, jak se říká, životní zkušenost...

Kostelnická služba měla svá úskalí.

Co obnášela? To je nám všem známé: kostel nebo sborová místnost měly být na jakémkoliv setkání nachystány – mělo v nich být čisto a teplo. Když o tom dnes našim přátelům vyprávíme, smějeme se a oni též. Tenkrát nám ale někdy bývalo dost úzko. To když jsem po sobotním velkém úklidu kostela v neděli ráno chtěla jen něco maličko „dotáhnout“, ale několik postarších členů sboru mělo neměnný zvyk přicházet na bohoslužby velice brzo, načapali mě tam tudíž v teplákách. A co hůř – někdo z nich použil WC takovým způsobem, že jsem už za veřejné a ne příliš účastné kontroly prováděla úklid místnosti podruhé.

Tou nejkomplicovanější a s odstupem nejpovednější událostí bylo ovšem zatápění! Byla to starost manželova: v kostele byla mohutná stará kamna. Fungovala, ale aby teplo z nich bylo v chrámovém prostoru dopoledne aspoň trochu cítit, muselo se v nich topit asi od jedné hodiny v noci a někdy kolem půl šesté ráno začít pravidelně přikládat. Mátožné výpravy v montérkách chvatně navlečených přes pyžamo ale vždycky nedokázaly nároky kamen a velkého chrámu splnit. Důsledkem toho pak byl někdy kostel ne dost vytopený, jindy začouzený, v nejhorším případě obojí. Jednou se dokonce udál

nebezpečný výhřez pekelných plamenů do tváře kostelníkovy, když otevřenými horními dvířky kamen zděšeně sledoval, zda vrstvou mouru snad neudusil již slibný základ budoucího tepla.

Práci kostelníka jsme na svá bedra vzali z důvodů zjištěných. Tím z ní její křesťanský rozměr nesní máme, její smysluplnosti jsme si byli dobře vědomi a svým způsobem nás těšila. Že to celé ale mělo své totálně civilní parametry, se nedá odpárat. A ty se pak vlnily mezi těmi občasnými pocity hrozícího průšvihů a nevázaným veselím, když jsme „maléry“ líčili svým kamarádům – ve strešovicckém kostele v „naší“ Praze 6.

Jana a Jaromír Pliškovi

A dnes... Nové Město na Moravě

Před pěti lety skončil službu po 42 letech bývalý kostelník Jan Trojan a sbor usilovně hledal jeho nástupce. Staršovstvo oslovilo několik bratrů, ale všichni odmítli a začaly se ozývat hlasy, že se nikdo

nenajde a bude muset být požádán úřad práce. Rozhodla jsem se, že rok dva vypomůžu, a pak se uvidí.

Starám se o úklid a drobnou údržbu kostela a přilehlé presbyterny s kuchyňkou, klubovnou a hygienickým zařízením. Nedělní bohoslužby u nás navštěvuje zhruba stovka lidí a během týdne je téměř každý den nějaké setkání. K tomu patří příprava kostela na svatby, pohřby a večeri Páně, zvonění, odemykání a zamykání na všechna shromáždění, květinová výzdoba – to je moje radost, vyvěšování písní, doplňování nástěnek a vývěsky, přijímání zájezdů, drobné pohoštění atd. Kromě toho se částečně starám o rozsáhlý park kolem kostela. V zimě je hodně práce s odklizením sněhu.

Starám se také o sborový archiv, i to mě hodně baví, jsem totiž profesí historička–archivářka, a nárazově pomáhám s administrativní prací v kanceláři.

Během týdne se za mnou stále častěji zastavují v kostele bratři a sestry na kafe nebo jen tak prohodit pár slov, a tak se někdy stává, že uklízím až pozdě večer, kdy už je klid. Jedinými mými nepřáteli jsou teď jen holubi na věži a jedna kostelní myš, která se přistěhovala na zimu a které se šíleně bojím.

Co říci na závěr? Kostelnická práce v Novém Městě je práce nikdy a pořád. Nejvíce práce je o vánocích a velikonocích, a pokud si někdy naplánujete něco soukromého, spolehlivě přijde pohřeb, zájezd nebo něco jiného a všechno se ruší. Možná proto se zatím nenašel ochotný nástupce a já, i když si někdy připadám jako převozník, který nemá komu předat veslo, jsem vlastně ráda a práce mě moc baví a těší.

Jana Rusňáková,
kostelnice v Novém Městě na Moravě
(redakčně zkráceno)

Anatomie průšvihů

Bezdomovcem

První část nového cyklu

V tomto cyklu se postupně pokusíme nahlédnout, z jakých konkrétních problémů se skládají různé životní rány a neštěstí.

Budeme se ptát jak přímo lidí v těžké situaci, tak pracovníků různých pomáhajících profesí.

Dnes jsme se s otázkami obrátili na pracovníci azylového domu pro bezdomovce.

Jak se vlastně člověk dostane na ulici?

Jen tak, ze dne na den?

Buď nemá okruh blízkých lidí, nebo ho ztratil. V takové situaci jste, když vyjdete z dětského domova, když vás propustí z vězení, ale také třeba když jste třeba v psychiatrické léčebně, po dobu léčení neplatíte nájem a přijdete o byt. Mnozí bezdomovci většinu života pracovali, vedli normální život. Pak se rozvedli, soud přiznal děti matce a tím pádem jí zůstal i byt. Téměř nikdy nemá bezdomovec tví jednu příčinu. Jak známo, problémy se nabalují. Bez bydlení se těžko hledá práce a bez práce zase bydlení. Osamělost vede k pití, pitím zase přicházíte o přátele. Jedno jde s druhým a je to těžké rozplést.

Na ulici ale nejste ze dne na den. Chvilku bydlíte po známých, pak už musíte na ubytovnu. Časem se nemáte kam obrátit a jednoho dne jste na ulici.

A co je důležité, nemáte se většinou ani za kým vrátet.

Jaký je první den na ulici?

Především je to velká nervozita – v té ostatně žijí bezdomovci stále, proto také většinou trpí srdečními chorobami. Kam si lehnout? Jaké místo byste zvolili vy? Na nádraží nebo ve křoví vás brzo bude zvedat policie. Dříve nebo později vás okradou a přijdete o doklady. V tramvaji bez jízdenky si pokutou, kterou nemůžete zaplatit, naděláte za pár měsíců nesplacitelný dluh. V našem azylovém domě jsem se často setkávala se spáleninami na nohou – je to zvrhlá zábava některých řidičů tramvají: spícímu bezdomovci na konečné během čekání na otočení naplno zapnout topení. Většinu starších bezdomovců už někdy někdo ztloukl, pomočil nebo se je pokusil zapálit.

První dny na ulici nevíte kam se obrátit. Výhodou je otevřená povaha, pak se od ostatních

bezdomovců dozvíte o azylových domech a dalších možnostech. Mnoho „lepších míst“ jako opuštěné zahrádkářské kolonie, vybydlené domy a výměníky tepla obývají uzavřené party, které vám musí důvěřovat, než vás mezi sebe pustí.

Co státní podpora a peníze vůbec?

Když vám vyprší podpora v nezaměstnanosti, máte nárok na příspěvek na bydlení a na stravu. K příspěvku na bydlení potřebujete nejdříve nájemní smlouvu. Je na úvaze čtenářů, kolik lidí uzavře nájemní smlouvu s bezdomovcem. Každopádně musíte mít doklady. A docházet na úřad práce. Když vynecháte a vyřadí vás z evidence, stát vám přestane platit sociální a zdravotní pojištění. Spolu s dluhy za pokuty z MHD je to jeden z hlavních zdrojů dluhů bezdomovců, a prakticky nesplacitelné dluhy mají téměř všichni. Někdy z dřívějšíka, někdy se nechají zlákat a dělají někomu bílého koně. Každopádně velké dluhy dost odrazují od legální práce – zdanitelný příjem jde z většiny na splácení dluhu a na konci vám zbude jen tolik, že už je téměř jedno, zda pracujete. Legální práce je spojena s velkou administrativou. Práce načerno je přímočará, vyplácí se hned, zaměstnavateli je většinou jedno vaše společenské pozadí.

Život na ulici je velmi nákladný. Doma si natočíte vodu z kohoutku, na ulici si i tu vodu musíte koupit. Je známo, že vařením doma hodně ušetříte; doma máte aspoň hrnec, na ulici se musíte živit tím, co se dá sníst hned. Platíte za osprchování, za všechno. Každou chvíli vás také někdo okrade.

Většina bezdomovců pije a kouří, neušetřili by třeba na tom?

Na ulici řešíte neustále základní životní potřeby: co budete teď jíst, kde budete dnes spát, kde se teď ohřejete. Takže tohle je jediná šance na chvilku vypnout. Navrhněte něco jiného, co má bezdomovec v životě hezkého, nějakou jinou příjemnou chvilku. Nezapomeňte, že nepijí a nekouří jen bezdomovci. Problémy s pitím mají i lidé, kteří mají rodinu, práci, přátele. Ti mají kvůli komu svůj problém s pitím řešit, a i tak je to těžké. Bezdomovec přestane pít, kouřit – a je pořád na ulici. Akorát si už nezakouří a nenapije se.

A když už jsme u těchto věcí, bezdomovec si samozřejmě nemá kde vyprat, takže pokud se má trochu udržovat, je jeho spotřeba oblečení daleko větší než u člověka normálně bydlicího. V jednom oblečení je pořád, dříve ho prodře a obnosí. Dobré je, že různé obchodní řetězce poskytují charitám kazové zboží a také dárců oblečení je docela dost, takže v tomhle se situace dosti zlepšila.

Nevybrali si někteří bezdomovectví prostě jako svůj životní styl?

Někteří to i říkají, ale myslím, že to je v pravém smyslu slova z nouze ctnost. Bezdomovci velmi rychle stárnou, bývají nemocní se srdcem, mají bércové vředy a samozřejmě psychické problémy. Snesitelné to může být tak maximálně v létě. Spíše se tak sami utěšují, protože návrat z ulice je velmi obtížný. Už týden na ulici vás velmi změní a dá se říci, že člověk se ze života na ulici do „normálu“ vrací stejně dlouhou dobu, jakou na ulici strávil. Okolnosti vás prostě donutí myslet neustále na akutní problémy – jídlo, teplo, místo na spaní, a to vše dnes.

Kdybych měla závěrem shrnout, proč je návrat z ulice tak obtížný, pak na prvním místě je, že se nemáte kam vrátit, ztratili jste ten tolik důležitý okruh blízkých lidí. Vždyť i práci si doposud člověk nejspíše najde přes známé. Hned druhá věc jsou zmíněné téměř nesplacitelné dluhy.

Přes to všechno existují bezdomovci, kteří chodí pravidelně do práce a to, že jsou bezdomovci, na nich prostě nepoznáte. To vyžaduje až nepředstavitelně silnou, obdivuhodnou vůli. Někteří bezdomovci se vrátí zpět do normálního života cestou noclehárna – rok zajištěného bydlení v azylovém domě – běžný život. Určit kolik, jaké procento, je těžké, po návratu do života už je nevídáme.

Ptal se Tomáš Pavelka

Protestantská liturgie jako otevřená otázka

Hledání liturgické praxe

Liturgická stránka bohoslužeb v Českobratrské církvi evangelické, pokládána řadu let za otázku do jisté míry vyřešenou a ne zcela živou, nabývá v poslední době mezi mladší generací evangelických věřících i duchovních na aktuálnosti. Zamýšlení se nad dějinami liturgie protestantských církví na našem území je proto důležitou podmínkou nalezení nových východisek při hledání liturgické praxe, v níž by se odráželo to nejlepší z dědictví církevní tradice a která by zároveň poskytovala přístupnou i ekumenicky otevřenou alternativu pro dnešek.

K tomuto přemýšlení chce pomoci i seriál, s nímž se budete po celý rok 2012 setkávat na stránkách *Českého bratra*. Čerpá z výzkumu podniknutého v letech 2006–2007 v rámci semináře hudby 20. století v Ústavu hudební vědy FF UK, zastřešeného pod názvem *Zpívaná liturgie v původně luterských sborech Českobratrské církve evangelické*.

Ráda bych tímto seriálem vyjádřila vděčnost a věnovala celý text Milanovi Slavickému k jeho nedožitým 65. narozeninám. Tento významný český hudební skladatel, režisér a muzikolog se zásadně zasloužil o to, aby takové uvažování vůbec mohlo být rozvíjeno, a sám byl velkým vzorem skromnosti, víry i erudice – vzorem vědeckým i lidským.

Dědictví Jednoty bratrské

Vnímání bohoslužebného řádu v Českobratrské církvi evangelické je stále do značné míry ovlivněno historickým postojem Jednoty bratrské, která ve své konfesi, vydané Komenským v roce 1662, v článku „O věcech případných, to jest ustanoveních, řádích, obyčejích a ceremoniích církve, a přitom o svobodě křesťanské“ takto vyznává: „O věcech lidmi ustanovených smýšlíme, že jsou menší váhy a potřeby nežli slu-

žebné (tj. Slovo Boží, svátosti a pastýřská služba neboli klíče Kristovy), (...) avšak že i ony v lidu křesťanském ostříhány býti mají v společném obcování a náboženství konání. (...) Avšak tak a s tím obmezením, aby věci takové případné nebyly držané za služebné, Bohem zřízené, ovšem pak [tím méně] za podstatné, nevyhnutelně k spasení potřebné.“ (Říčan, Rudolf a kol. (ed.): *Čtyři vyznání*, Praha 1951, s. 163–164)

Co všechno nevíme

O tom, že zpívaná liturgie je luterské církvi vlastní a že právě luterské chrámové prostředí dalo vzniknout významným kompozicím hudebních dějin, není pochyb. Hudební provoz ve sborech dnešní Českobratrské církve evangelické, které se do roku 1918 hlásily k luterství a které si dodnes zachovaly některé znaky luterské liturgie, však tvoří jakýsi protipól tohoto vývoje: jde o oblast takřka neprobádanou a z hlediska hudebních i liturgických dějin zcela okrajovou. Hlubší výzkum ale přesto ukazuje, jak bezprostředně se zde můžeme učit mnohé o principech vzniku a fungování bohoslužebných řádů i jejich konkrétní hudební náplně.

Na začátku zkoumání zbytků luterské liturgie byla ovšem situace dost nejasná: chyběl jasnější přehled o konkrétních sborech, kde se zpívaná liturgie provozuje, i o tom, jaké faktory k dnešnímu stavu vedly, postrádali jsme hlubší analýzu vztahu zpěvu v původně luterských sborech u nás i k luterské liturgii na Slovensku (jejíž dějiny jsou popsány poměrně pečlivě, viz: Petřík, Ján: *Dejiny slovenských evanjelických a. v. služieb Božích*, Liptovský Mikuláš 1946 a týž: *Chrámové agendy slovenskej evanj. a. v. církvi*, Liptovský Mikuláš 1948) i analýzu vzájemného ovlivňování obou praxí po roce 1918. Neznámá byla též míra fixace liturgických zpěvů na no-

tový zápis, a tedy i podíl ústní tradice. Popsána nebyla ani hudební struktura zpěvů, natož jejich proměny ve 20. století. Na zodpovězení čekaly též otázky vlivu společenských a politických událostí či etnografických faktorů na provozování této liturgie. Jedna tendence se však jevila poměrně zřetelně: sbory, o kterých bude řeč, tvoří ve svém nepatrném množství jisté „skanzeny“ luterství u nás, kde je liturgie sice živou součástí bohoslužeb, ale zároveň i posledním torzem jedné ze dvou potolerančních větví evangelictví v českých zemích.

Hledání odpovědí

Při hledání odpovědí jsem se snažila obracet se nejen k literatuře a nejrůznějším pramenům, ale především k samotným členům sborů, v nichž tradice zpívané liturgie trvá. Podnikla jsem

rozhovory s faráři, varhaníky i s dalšími členy těchto sborů a hleděla především na jejich vztah k tradované liturgii. Protože zde máme co do činění s ústní tradicí, promítají se do konkrétní podoby liturgie i životní osudy a osobní založení těch, kteří liturgii zpívají.

V tak velké šíři neznámých nebylo samozřejmě možné zodpovědět všechny nabízející se otázky. Cílem bylo tedy především shromáždit dostatek materiálu k popsání současné podoby této zpívané liturgie a alespoň zčásti zaplnit uvedená bílá místa v bádání, aby tak mohl být položen základ k dalším srovnávacím či historickým analýzám. Zda se to alespoň zčásti podařilo, necht' posoudí laskavý čtenář sám.

Eliška Baťová

Ivančický kancionál z roku 1564

215

O Kázi Páni w Cyr
 kwí geho k wzdělání Swatých welmi po
 třebue. to gest: o druhé částce Křtění
 Křstowých/genž sau swazowati neřagi
 cy/ a neb zadržowati hřichy gin.

Uew Boha wsemohaucyho/kázeň
 Ot ce ne beřkého/ proti každé
 neprawosti/wedle ge° sřrawednosti.

ROZHOVOR s Janem Dusem

Do rodiny diakonických středisek přibyl nejmladší sourozenec

O novém středisku Diakonie, povodních, zahraničních projektech i rozvojové pomoci

Jan Dus pracuje v Diakonii ČCE od září tohoto roku. Na starosti má dílem zahraniční vztahy, dílem řízení nově vzniklého střediska humanitární a rozvojové pomoci. Někdejší farář ČCE v Poličce a poté zaměstnanec ústředí církve byl hostem Českého bratra.

Honzo, co vlastně je nové středisko humanitární a rozvojové pomoci?

Jsmo takový nejmladší a nejmenší sourozenec v rodině středisek naší Diakonie. Vznikli jsme k 1. lednu 2011 a fakticky fungujeme teprve od podzimu. Zatím nemáme ani dva celé úvazky: o práci se dělíme s kolegyněmi Janou Škubalovou a Olgou Mutlovou.

Na jaké oblasti humanitární pomoci se chce středisko zaměřit?

Naše práce má dvě větve: humanitární pomoc v tuzemsku a rozvojovou a humanitární pomoc v zahraničí. Je výborné, že na obou rovinách máme na co navazovat. V České republice pomáhala Diakonie při povodních už několikrát (naposledy předloni v severních Čechách) a vysloužila si za tuto svou práci mnohou pochvalu. A tak jakkoli formálně pracuje nyní pro nás, dělá Olga Mutlová v tuzemské humanitářce tutéž práci jako dosud.

Na dosavadní práci Diakonie navazujeme také v oblasti zahraniční. Rozvíjíme dál pomoc Etiopii, kde Diakonie podporuje projekt místní luterské církve pečující o sirotky rodičů, kteří zemřeli na AIDS. Pro tento projekt uspořádali

zaměstnanci Diakonie mezi sebou už dvě sbírky. – Další zemí, kde máme na co navázat, je Rumunsko. Pro tamní Diakonii zorganizovala naše Diakonie v roce 2008 a 2009 vzdělávací kurzy pro vyšší a střední management.

Chystá se Diakonie rozvíjet zahraniční humanitární pomoc „ve velkém“ a zařadit se tak i mediálně mezi organizace, jako jsou třeba Člověk v tísni nebo Adra?

Zpočátku se budeme zaměřovat více na rozvojovou pomoc než na humanitární akce. Zatím nás není dost a nemáme dostatečné zázemí na to, abychom rychle spustili mediální kampaň a bleskově zasáhli v postižené oblasti. Rozvojová

pomoc je stabilnější, cílevědomější a přinejmenším stejně smysluplná. Naším cílem je zaměřit se na několik zemí, kde budeme dlouhodobě působit.

Určitě se však chceme začít prosazovat mediálně. Chceme, aby se o nás vědělo. I to je však běh na dlouhou míli. Nejprve začneme mezi členy a příznivci ČCE a dalších protestantských církví. Je škoda, když evangelíci, kteří chtějí přispět na pomoc do zahraničí, tak musí činit přes jiné organizace. Považuji za naši službu evangelíkům i dalším, že vytvoříme několik důvěryhodných a průhledných rozvojových projektů, na které – budou-li chtít – budou moci přispět.

V Diakonii máš na starosti také koordinaci zahraničních vztahů. Se kterými zeměmi a kterými organizacemi udržuje Diakonie kontakty?

Naše Diakonie je členem evropského sdružení diakonií zvaného Eurodiaconia. Sem patří diakonie většiny evropských zemí. V rámci této sítě dobře funguje spolupráce diakonií visegráfských zemí. Další významní partneři jsou samozřejmě německá diakonická střediska, potom diakonie v Rumunsku, Srbsku, Itálii... Já sám mám slabost pro Spojené státy, a tak mne těší, že správní rada rozhodla pořádat vzdělávací cesty ředitelů do USA. Každý ředitel střediska bude mít v nejbližších dvou letech příležitost podívat se, jak funguje obdobná organizace za oceánem.

V minulosti naší Diakonii pomáhali v porevolučním rozvoji partneři z vyspělých zemí – finančně, ale také jistým sdílením a předáváním know-how. Učíme se stále od Západu, nebo už sami pomáháme předávat dál, co se v naší práci osvědčilo?

Učit se a vyučovat druhé, to není buď – anebo. Základním kamenem evropské myšlenky partnerství je, že se učíme od sebe navzájem. Budoucnost vidím ve spolupráci rovnocenných, kteří se navzájem doplňují a podílejí se na společných projektech.

Podstatné jsou přímé vztahy středisek s jejich zahraničními partnery. Svou roli vidím v tom, že je budu podporovat, inspirovat, nahrávat jim. Péče o vztahy s partnery však leží v první řadě na jednotlivých střediscích. Považuji za velmi důležité, aby každé středisko mělo ve svém managementu lidi, kteří znají jazyky. Zahraniční vztahy a vazby ►

Podpořte Dar s velkým D

Představujeme Dar s velkým D, sbírku, která postupně podporuje různá diakonická zařízení a jejich konkrétní projekty.

V lednu sbíráme na zakoupení odsávačky proti dušení a dávení ve speciální škole v Praze-Stodůlkách.

Podpořte sbírku zasláním DMS ve tvaru DMS DIAKONIECCE na číslo 87777 či převodem na účet 27196348/0800. Děkujeme!

Spuštěn web Sexualita aneb život se vším všudy

Doporučujeme návštěvu nového webu projektu Sexualita aneb život se vším všudy (sexualita.diakonie.cz), kde můžete nalézt vzdělávací programy pro oblast sexuality. Projekt určený všem pracovníkům v sociálních službách a sociálním pracovníkům, kteří pracují s lidmi s mentálním postižením v prostředí registrovaných sociálních služeb a na krajských a obecních úřadech působících v oblasti sociálních služeb a sociální integrace. Projekt působí v Plzeňském, Karlovarském a Jihočeském kraji. Na webu naleznete i další užitečné odkazy.

Ve Vaňkovce se vařil vánoční punč pro BETLÉM

Ve dnech 16.–18. prosince probíhal prodej vánočního punče v brněnské nákupní galerii Vaňkovka. Výtěžek ve výši 71 465 Kč je určen na stavbu nového domova pro osoby s těžkým zdravotním postižením v Brumovicích. Děkujeme všem kolemdoucím, kteří se zastavili, ochutnali výborný punč a přispěli svým darem do zapečetěné pokladničky. Dále děkujeme brněnskému Rotary Clubu Brno City, který tuto charitativní akci již potřetí pro středisko BETLÉM připravil, i všem dobrovolníkům, kteří pomohli.

LEGO, SKANSKA nebo ČSOB podporují Diakonii

V posledním období obdržela Diakonie několik vzácných věcných darů od velkých společností. Nadace The LEGO Foundation CZ věnovala 40 krabic stavebnice LEGO pro děti ve speciálních školách a azylových domech. Od ČSOB získala Diakonie 80 starších značkových počítačů, které dobře slouží ve střediscích a školách. K dětem v diakonických zařízeních pak putovala bohatá vánoční sbírka hraček, kterou mezi svými zaměstnanci již poněkolkáté

uspořádala společnost SKANSKA. Ze všech darů máme radost a dárcům velice děkujeme – pomoc má mnoho tváří.

Diakonie ČCE ocenila nejlepší pečovatele roku 2011

Středisko křesťanské pomoci v Praze ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR již podesáté vyhlásilo vítěze celostátního ocenění Pečovatel/ka roku 2011. Titul získalo devět žen a jeden muž, dalších jedenáct pečovatelek pak obdrželo čestné ocenění. Záštitu nad soutěží převzali předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Miroslava Němcová, ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek a starosta Městské části Praha 2 Jiří Paluska.

Ocenění Pečovatel/ka roku vyhlašuje SKP v Praze každoročně. Cílem projektu je upozornit na potřebnost tohoto povolání, vnímaného zpravidla jako životní poslání. Chceme ocenit práci pečovatelů, pečovatelek a získat tomuto povolání vážnost a respekt, jaké mu po právu náleží.

„Když se ocitneme v určité fázi, najednou zjistíme, že v žebříčku V.I.P. není nejdůležitější hokejista či modelka – ve vši úctě k tomu, kdo umí bruslit či je krásný a umí nosit šaty. Je dobré si uvědomit, kdo je důležitý pro náš život,“ připomněla důležitost povolání pečovatelů Miroslava Němcová. „Vím, že se jedná o práci, která není viditelná, ale je nejpotřebnější, jak si jen umí kdo představit,“ doplnila.

Komise odborníků ze sociální oblasti vybírala na základě nominačních dopisů a výpovědí nominovaných. Celá akce není pojímána jako soutěž či klání, ale spíše jako příležitost poděkovat a veřejně ocenit práci pečovatelek a pečovatelů. Vyhlášení výsledků a předání ocenění se uskutečnilo na společenském setkání 5. prosince 2011 na Novoměstské radnici v Praze.

ph

mají mnohem větší význam mezi středisky než mezi ústředím a ústředím.

Sám mám na starosti koordinaci zahraničních vztahů a tak svou roli skutečně vnímám. Byla by chyba, kdyby se ze mne stal ten, kdo na sebe strhne všechny zahraniční vazby. Naopak chci střediskům pomáhat zahraniční kontakty pěstovat, rozvíjet a mít z nich užitek.

Ptal se **Pavel Hanych**

Diakonie ČCE k úmrtí Václava Havla

Se zármutkem jsme přijali zprávu o úmrtí Václava Havla. Odešla velká osobnost novodobých českých i světových dějin. Muž, který se jako málokdo zasloužil o naši svobodu a demokracii.

Václav Havel svým osobním příkladem ukázal, že má smysl usilovat o nápravu věcí. Také díky jeho podpoře občanské společnosti a neziskového sektoru byly vytvořeny podmínky pro novou činnost mnohých organizací včetně Diakonie ČCE.

Odchod Václava Havla doprovází náš smutek, ale také vděčnost za jeho život. Jak shrnul jeden z našich kolegů: v přibývajícím tmě normalizace se leckomu stával světlem, které dosvědčuje, že houstnoucí temnotě není potřeba se přizpůsobit. Že o životě, jeho svobodě i kvalitě rozhoduje ono jakoby slabé, každopádně hodně menšinové světlo. On o tomto světle věděl a sám je nesl až do konce. V tomto smyslu byl symbolický i jeho odchod v poslední adventní neděli.

Správní rada Diakonie ČCE

OD EDITORA SPISŮ VÁCLAVA HAVLA

Silnější než smrt je naděje

V neděli 18. prosince zemřel v Hrádečku u Trutnova Václav Havel, dobrý a laskavý člověk, který svým veřejným působením ovlivnil život každého Čecha a Slováka. Přes obrovské množství článků, úvah a vzpomínek, které byly od té doby napsány, na plné pochopení a zhodnocení toho, co všechno pro své blízké i vzdálené spoluobčany Václav Havel vykonal, je příliš brzy. Měl jsem štěstí poznat jej osobně a stát se editorem jeho Spisů. Skládám v paměti střípky vzpomínek na jednotlivá setkání s ním, až po to poslední, 1. října 2011. Neodvážuji se v tuto chvíli jakkoli hodnotit a analyzovat jednotlivosti. Chtěl bych připomenout cosi obecnějšího.

V průběhu listopadových dnů roku 1989 jsem jednou k večeru jel trasou A pražského metra a zažil v něm něco, na co nelze zapomenout. Usmívající se, šťastní lidé, mnozí si utírající slzy dojetí, se navzájem objímali, přáli si vše dobré, pouštěli se navzájem sednout a jakýsi pán ve středních letech tam nahlas řekl: „Hlavně si to nějak nepokažme, buďme na sebe hodní, takováhle šance se už nikdy nebude opakovat.“ Slyším ta slova jako dnes. Křesťanský filozof Bohumír Janát později v jednom článku napsal, že listopad 1989 nebyl revoluce, nýbrž „revelace“, náhlé odhalení toho, že už zde, na zemi, mohou nastat chvíle, kdy pravda a láska mají větší sílu než lež a nenávisť, a že má smysl o ně usilovat, jakkoli víme, že zde na zemi nikdy plně zvítězit nemohou. Vzpomínka na prožitek „revelace“ je pro toho, kdo ji zakusil, nezapomenutelná. Stejně jako vědomí toho, že tím, kdo k tomu prožitku v roce 1989 svým nezaměnitelným způsobem přispěl, byl právě Václav Havel, jehož životní cesta v těch dnech vrcholila.

Není pochyb o tom, že v následujících dvaceti dvou letech se z nás prožitek „revelace“ postupně vytrácel, mnohdy pod nánosy věcí nedobrych. Vytrácel se nejen étos našeho společného usilování, ale i lidská vzájemnost jako taková.

Když jsem byl v týdnu před pohřbem Václava Havla svědkem shromáždění občanů k uctění jeho památky, zádušní mše i smutečního průvodu na Pražský hrad, pocítil jsem z mladých lidí, z nichž mnozí v roce 1989 ještě nebyli na světě, cosi velmi nadějného. Jako by se ke mně onen zasutý pocit „revelace“ v pozměněné podobě najednou vrátil. Říkal jsem si: nesme teď tenhle náš společný zážitek dále v sobě, snažme se prosvěcovat svým chováním své okolí, nerozsmělněme tuhle novou šanci. Vše v tu chvíli kolem mne

směřovalo k budoucnosti. Právě tímhle směřováním jako by bylo Havlovo dílo – dílo člověka přes všechnu lidskou výjimečnost též chybných a omylných – i přes jeho smrt protaženo až kamsi na absolutní horizont lidského bytí: na horizont, o němž tak přesvědčivě psal, jemuž se cítil odpovědný a k němuž se vztahoval do posledních chvil svého života, jak ve svém svědectví vypověděla řádová sestra Veritas Holíková, která stála u jeho lůžka v okamžiku, kdy umíral.

Pod vlivem blížící se smrti své ženy Olgy napsal Václav Havel v jednom ze svých prezidentských projevů, že silnější než smrt je naděje. Myslím, že nikdo z nás není v těchto chvílích schopen říci nebo napsat nic podstatnějšího.

Jan Sulc

Evropský teolog Tomáš Halík

bohatý myšlenkový svět

Mezinárodní teologická společnost udělila Tomáši Halíkovi cenu za nejlepší teologickou knihu Evropy vydanou v letech 2009–2010. Jde o dílo *Geduld mit Gott*, česká verze má méně provokativní název *Vzdáleným nablízku* (Nakladatelství Lidové noviny 2007).

Halík, který je znám jako profesor Univerzity Karlovy, studentský farář, výrazná mediální osobnost a autor řady čtenářsky mimořádně úspěšných knih říká: to podstatné, co kniha přináší, vyrostlo ze specifické zkušenosti křesťanů ve východní

Evropě, zvláště v Čechách. „Kde tradice byla přerušena, nelze na ni jen mechanicky navázat.“

Kniha, která by zasloužila podrobný rozbor i v evangelickém odborném teologickém tisku, představuje skutečný gejzír myšlenek. Tyto myšlenky, některé z nich originální, jsou formulovány s vysokou literární působivostí a promyšleně komponovány ve snaze porozumět různým formám moderní evropské nevíry a bolestného hledání víry.

Opakovaně se Halík vrací k motivu Božího mlčení, Boží skrytosti či nepřítomnosti ve světě. Jde o prožitek, který je podle něj v dnešní době snad častější (nebo je alespoň ostřeji uvědomován) než v dobách minulých. Svěrázně o tom zpívá náš Sváta Karásek: „Přijď, ó Bože, přijď už k nám, přijď, nebuď skrytý, vždyť panny už jsou zemlené, blázince nabitý.“

Halík se hlásí k těm, které tento prožitek tísní. Místo aby se ho násilně pokoušel přemáhat, popírat či vytěšňovat, snaží se ho nést solidárně s pochybovači i s ateisty určitého druhu. Podle něho ateisté – v této věci shodně s fundamentalisty a s lacinou vírou entuziastů – chybují netrpělivostí vůči Bohu tam, kde je třeba setrvávat v úctě před tajemstvím Boží skrytosti. Pravá křesťanská trpělivost s Bohem má tři formy – víru, lásku a naději.

Podobně jako nad jinými Halíkovými knihami, i zde se vnučuje otázka, proč je muž ve světě vysoce respektovaný přijímán ve své vlasti tak dvojnásobně. Má mnoho spokojených, ba nadšených čtenářů, ale na druhé straně i rozhodných odpůrců.

Proč ten odstup, někdy i nepřátelství?

Halík myslí radikálně, miluje odvážné myšlenkové experimenty a paradoxy. Jeho teologie se nevejde do katechismových pouček a jednotlivé formulace vytržené ze souvislosti mohou znepokojit, snad až pohoršit ty, kteří preferují osvědčené, vyšlapané cesty pravověří, ať katolického nebo protestantského. Jeho oceňování mimokřesťanských náboženství budí podezření z nevěrnosti Kristu.

Vysoká myšlenková úroveň i formální virtuoza Halíkových textů – spolu s mimořádným rozsahem jeho díla – nutně dráždí ctižádostivé duše. My méně úspěšní hledáme vysvětlení v jeho schopnosti své myšlenky prodat (doslova i v přeneseném smyslu) a v jeho charismatickém osobním projevu, který mu to usnadňuje. Ve svých knihách mluví Halík často o sobě. Z drobných zmínek i z delších pasáží vyvstává obraz skutečného velmana – a zároveň člověka takové spirituální úrovně a takové loajality k Římu, že bychom těžko hledali vhodnějšího kandidáta na nejvyšší církevní hodnosti. Přičteme-li k tomu jeho ostře kritický (ale poučný!) postoj k české i světové reformaci, přestáváme se divit nelibosti, kterou tento muž vzbuzuje u některých českých evangelíků.

Je to škoda. V našich snahách o ekumenu s českými katolíky zůstává vážná mezera, pokud v nich chybí živý – jistě také polemický – kontakt s myšlenkovým světem Tomáše Halíka.

Pavel Řičan (redakčně kráceno), foto: I. Pinkava

Nad předběžnými výsledky sčítání

Ubývá věřících, nebo přibývá?

Český statistický úřad zveřejnil předběžné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů z března 2011 včetně informací o „náboženské víře“. Vzhledem k tomu, že odpověď byla tentokrát výslovně dobrovolná, téměř polovina obyvatel se k této otázce nevyjádřila. Údaje z vyplněných formulářů potvrzují výrazný trend odklonu od „velkých“ církví (tj. římskokatolické, Českobratrské evangelické a Československé husitské). Vysoký počet věřících, kteří se nehlásí k žádné církvi ani náboženské společnosti, byl i v tomto případě zřejmě ovlivněn tím, že tato možnost byla oproti minulým sčítáním výslovně uvedena.

Ačkoliv si s výslednými čísly můžeme různě pohrávat a spekulovat nad nimi, jsem přesvědčen, že potvrzují základní trend pokračujícího poklesu

vyplnili spíše lidé, kteří jsou k víře zcela lhostejní nebo se k žádné církvi nehlásí. Obavy ze zneužití takového údaje byly zřejmě při sčítání v roce 1991, kdy byl dotaz na náboženskou příslušnost po čtyřiceti letech znovu zařazen (tehdy ji nevedlo 16,2 %, v roce 2001 už jen 8,8 %). Dnes je motivem spíše recese (viz rytíři Jedi), lhostejnost či zmíněné zdůraznění dobrovolnosti, které zřejmě ovlivnilo i uváděné údaje o národnosti.

Další argument pro uvedený trend poklesu „církevně věřících“ je demografický. Z letošního sčítání sice ještě nemáme výsledky religiozity v jednotlivých věkových skupinách, minulé sčítání však ukázalo, že věkový průměr lidí, kteří se přihlásili k některé z církví, byl výrazně vyšší než u lidí bez vyznání. Pokles počtu věřících v roce

Náboženské vyznání v České republice v letech 1921 – 2011

	Římskokatolická církev	Českobratrská církev evangelická (zal. 1918)	Církev československá husitská (zal. 1920)	Ostatní a nepřesně určené*	Bez vyznání	Neuvedeno	Celkový počet obyvatel (zaokrouhlený na tisíce)
1921	82,0 %	2,3 %	5,2 %	3,3 %	7,2 %	0 %	10.006.000
1930	78,5 %	2,7 %	7,3 %	3,7 %	7,8 %	0 %	10.674.000
1950	76,3 %	4,5 %	10,6 %	2,5 %	5,8 %	0,3 %	8.896.000
1991	39,0 %	2,0 %	1,7 %	1,1 %	40,0 %	16,2 %	10.302.000
2001	26,8 %	1,1 %	1,0 %	3,3 %	59,0 %	8,8 %	10.230.000
2011	10,3 %	0,5 %	0,4 %	9,4 %	34,2 %	45,2 %	10.562.000

*Kategorie je mnou vytvořená a obsahuje vlastně dopočetný údaj, který schází k celku. Zahrnuje jak ve výsledcích uvedené ostatní církve a náboženské společnosti (tj. mimo ŘKC, ČCE a CČSH), tak kategorii „ostatní a neurčené“. V roce 2011 je součtem ostatních (tj. mimo ŘKC, ČCE a CČSH), kategorie „jiné“ a „věřících bez uvedení církve“.

věřících, kteří se hlásí k některé z křesťanských církví. Týká se to především tří nejpočetnějších církví u nás. Myslím si, že tento fakt je mnoha lidem zřejmý i bez čísel ze sčítání. Ti, co by jej chtěli popřít, se mohou odvolávat na neúplnost výsledků. Podle mne zcela neprávem. I kdybychom vycházeli pouze z vyplněných údajů, je pokles zřejmý. Osobně se domnívám, že údaj o víře ne-

2001 byl ovlivněn také tím, že lidé méně uváděli náboženskou příslušnost u svých dětí do patnácti let. Ačkoliv si na konkrétní čísla budeme muset ještě počkat, nevidím důvod předpokládat, že v této věci nastal nějaký obrat. Zvláště když do role rodičů dorostly ročníky, které už v minulosti byly většinou „bez vyznání“ nebo za ně tehdy údaje vyplňovali „religióznější“ rodiče. A to nemluví

o tom, že míru religiozity stále ještě udržují starší ročníky, jejichž podíl v celkové populaci na rozdíl od dětí stoupá.

Na druhou stranu není důvod na základě čísel ze sčítání tvrdit, že církvím dramaticky ubývají věřící. Církvím zřejmě ubývají sympatizanti a klesá jejich prestiž ve společnosti. Pokud jsou k dispozici data o „praktikujících věřících“, mám na mysli třeba pravidelné účastníky bohoslužeb, trvalý pokles je sice patrný, ale nikoli dramatický. Ostatně i nízká data z posledního sčítání jsou stále ještě více než dvojnásobně vyšší než předpokládaná nebo zjištěná návštěvnost bohoslužeb (alespoň u církve římskokatolické a českobratrské). Takže onen dramatický pokles ve srovnání s rokem 1991 můžeme chápat jako přiblížení k reálným číslům.

Čeká nás jistě plno důkladných rozborů výsledků sčítání, ale trend je zřejmý. Na jedné straně ke křesťanské víře církev patří, na straně druhé je trend odklonu od tradičních církví pro moderní společnost v řadě evropských států na západ od nás typický.

Neznamená to však také, že tyto církve prostě neumějí oslovit dnešního člověka a neplní tak svoji roli? Vždyť i dnes je plno lidí zraněných a nemocných, lidí hledajících, což ostatně potvrzuje rostoucí počet věřících „bez církve“. Jsem přesvědčen, že ani dnes nemohou křesťané a církve rezignovat na své poslání. Církve by zřejmě měly víc přemýšlet nad způsobem svého zvěstování a ptát se, zda se více nezabývají samy sebou a třeba z obavy se neuzavírají do sebe, zatímco pro okolí jsou nesrozumitelné.

Rovněž jsme stále svědky rozděleného křesťanství. Když se ani dnes nejsou někteří křesťané schopni dohodnout mezi sebou, vzájemně se uznávat a respektovat, můžeme se snad divit, že se jim nedaří oslovit okolí? Výsledky sčítání mimo jiné potvrzují, že dávat přednost svým konfesně partikulárním zájmům před společným svědectvím v důsledku poškozuje všechny. Určitě máme o čem přemýšlet!

Martin Vaňáč

Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy

JEŠTĚ K MAŠÍNŮM

Milý Marku

Chci Ti poděkovat za kázání napsané pro pohřeb Ctirada Mašína. Vstoupil jsi na půdu bolestnou a kontroverzní. Porušil jsi obvyklou farářskou vyváženost, „na jednu stranu..., na druhou však...“ Kázal jsi pro pozůstalé Mašínových a dal jsi boji bratří Mašíků a předtím Milana Paumera za pravdu. Odmítnout kohokoli pohřbít by u faráře bylo profesním selháním. Mohl jsi ale kázat o všeobecné hříšnosti, která zahrnuje i hříšnost Mašínových, a o ještě větší Boží milosti. Tedy o evangeliu, které je našim východiskem a naší nadějí, ale my teologové jsme se ho naučili používat jako fíkový list všude tam, kde jsme měli být dějinně konkrétní. Tys svým kázáním vstoupil do arény zápasu o to, jaký měl jejich čin význam pro české národní sebevědomí. Po desetiletích zatracování Mašíků jako teroristů jsi z mnoha možných aspektů jejich života vyzdvihl ten hrdinský. Vidím to

tak, že jsi tu zaskočil za pomyslné správce galerie národních hrdinů, kteří stále váhají, zda zařadit Mašínovy vedle Gabčíka a Kubiše, vedle partyzánů a legionářů, husitů a dalších Samsonů a Jozuů. Takovou galerii každý národ má a Mašínové do ní pro svou statečnost dle mého mínění patří. Je hrůzou války, že bojovníka jedné i druhé strany staví do situace „buď já, nebo ten druhý“. V dobách míru a svobody jsme naštěstí v jiné situaci. Vyzdvižení hrdinství Mašínových není znevážením památky zastřeleného podporučíka Honzátka a jejich dalších obětí, zpochybněním jejich lidských kvalit a už vůbec není slovem o jejich místě před Boží tváří.

Když pomyslím dopředu, ne až na úplný konec, ale na dobu, kdy už v té pomyslné galerii národních hrdinů Mašínové s Paumerem konečně budou, pak (a teprve tehdy!) nastane čas, kdy si ovšem budeme muset ujasnit, jestli

tu galerii máme udržovat právě my křesťané. Jistě tam budou tváře důvěrně známé z našich modliteben, Jan Žižka, Prokop Holý, Ulrich Zwingli, i tváře známé a drahé z četby, Masarykovi legionáři, partyzáni, angličtí letci... a dozajista Vinnetou. To je přece naše galerie, vyrve se nám z úst. Ale jak je to v jedné talmudické legendě: mesiáš dnes sedí v příkopě u brány města a obvažuje rány všem ztrápeným a raněným. A my se budeme muset ptát, kde je naše místo, máme-li být blízko Kristu.

Ten čas je ale ještě hodně daleko a tys ho ochotou posloužit pohřebním kázáním Ctiradu Mašínovi a jeho blízkým o něco přiblížil. Díky Ti za to.

Petr Sláma

(psáno Marku Zikmundovi a pro časopis Český bratr)

Poznámka redakce: Další dopisy, které do redakce přišly a v nichž se opakovaly kladné i záporné náhledy na publikované kázání, již neotiskneme. Články jsme zaslali těm adresátům, s nimiž pisatelé ve svých příspěvcích polemizovali.

DOPORUČUJEME

Bohdan Mikolášek a jeho Úklid v suterénu

Dne 21. listopadu 2011 byla na koncertním večeru v žižkovské síni Atrium čtenářské veřejnosti představena nová knížka nakladatelství Galén s názvem *Úklid v suterénu*. Obsažná kniha o 382 stranách je doplněna kompaktním diskem s poprvé „oficiálně“ vydaným albem *Znovu* z roku 1988 (Soft Music, Švýcarsko).

Nejlépe tuto novou knihu představil na zmíněném večeru její editor Jan Šulc, z jehož slov uvádíme:

„Jde o knížku mimořádnou, jež vznikala velmi složitě a pracně, knížku komponovanou, vpravdě několik knih v jedné: nalezneme zde soubor písňových textů, sbírku poezie, eseje, fejetony, rozhovory, bohatou fotodokumentaci, diskografii i cenný oddíl, v němž o Bohdanu Mikoláškoví píší lidé jemu blízcí.

Kdesi na dávném počátku této knihy byl koncert zde na Žižkově: v Junioru klubu na Chmelnici tehdy, v roce 1982, Bohdan Mikolášek vystoupil sám s kytarou a přehrál téměř celý svůj repertoár. Měl jsem to štěstí koncert navštívit – a byl jsem uchvácen. V té době nebylo možno se o Bohdanu Mikoláškoví téměř nic dozvědět, nikde žádné plakáty, žádné články, žádná zmínka. Jen z několika drobných poznámek ve starých číslech časopisu *Melodie* jsem věděl, že Bohdan Mikolášek vůbec existuje... Po svém koncertu na Chmelnici Bohdan Mikolášek opět zmizel z našich pražských životů... Vítáme-li tedy Mikoláškovu knihu dnes

zde, v žižkovském Atriu, uzavírá se tím jakýsi symbolický kruh: z Žižkova na Žižkov po téměř třiceti letech.

Lubomír Dorůžka kdysi napsal, že hudba se stává historickým faktem teprve ve chvíli, kdy se o ní napíše. Je to zvláštní věc, vždyť přece hudba působí sama o sobě v dané chvíli – a spolu s ní i odezní, dnes díky technice třeba i zachycena na kvalitní nahrávce. Proč o ní tedy psát? A přesto je v té myšlence něco velmi moudrého: držíme-li dnes v rukou Mikoláškovu knihu, cítíme, že jeho více než čtyřicetiletá hudební tvůrčí cesta je historickým faktem. Máme v rukou svědectví o mimořádném talentu, píli, zápasu s dobou i životními okolnostmi, o víře i naději. Díky této knize už nemůžeme na nic z toho zapomenout.

Mám rád slovo ‚úklid‘, mám tedy radost i z názvu Mikoláškovy knihy – *Úklid v suterénu*. Byť nejde o název nový: jmenoval se tak poslední, téměř jazzrockový Mikoláškův hudební projekt před odchodem do Švýcarska. Opět jde o symbolické sklenutí časového oblouku a uzavření pomyslného kruhu.

Na závěr mi dovoluťe co nejupřímněji poděkovat: nakladateli Luboši Houdkovi za jeho nasazení, s nímž v nakladatelství Galén pomáhá na svět knihám českých písničkářů. Dík dále

patří redaktoru Radku Lungovi, grafiku Mirku Kodešovi, a především samotnému Bohdanu Mikoláškovu – za píli, nasazení i trpělivost, s nimiž na knize pracoval.“

Po těchto slovech nezbývá než si jít knížku koupit. Měla by být k dostání ve všech knihkupectvích, především ovšem v Kalichu, nebo si ji (ale i hudební CD, jejichž texty jsou v knize obsaženy) lze objednat přímo u autora na www.mikolasek.cz.

Miloš Lešíkar

Søren Kierkegaard: Slova útěchy

Útěcha rozhodně nemůže být laciná

Z myšlenky útěchy čouhá nebezpečí. Útěcha evokuje slabost a poníženost, těžko se žádá, je však zapotřebí. Jak ji citlivě poskytnout a s jakým oprávněním? Úvahy dánského filozofa Sørena Kierkegaarda (1813–1855), myslitele vhodného pro inteligentní mládež nejen křesťanskou, poskytuje však podklad, na němž se uvažování může rozprostřít.

Publikace dánského teologa a novináře Johannese Møllehaveho *Slova útěchy* vychází ze dvou Kierkegaardových dopisů chronicky těžce nemocné švagrové Henriettě. Zároveň autor zasazuje naznačený osobní vztah do širšího kontextu filozofova díla a tak chce poskytnout jeho alespoň dílčí výklad. Kdo jej chce přijmout, musí se ovšem vyrovnat i s jeho nerovnostmi.

Jaká ale má útěcha být? Rozhodně nemůže být laciná. Vzájemná blízkost v prožívání utrpení pomáhá člověku se k ní kvalifikovat. Ne však aby utěšitel trpitele hned od jeho utrpení odháněl, nýbrž aby mu ukázal možnost vztahu k sobě jako vztahu lásky. Na to Møllehave klade jistý důraz.

Útěcha potřebuje lásku, a součástí výkladu je proto reprodukce vybraných kapitol z Kierkegaardovy knihy *Skutky lásky*, dávno již (roku 2000) i v češtině vydané (vedle toho využívá i *Vzdělávatelné řeči*). Pravá láska nemůže stavět na nahodilém, okamžikovém. Pravá láska zůstává, jak říká v prvním listu do Korintu Pavel z Tarsu. Je naopak neštěstí, když člověk má k sobě zhoubný vztah, který ústí v zoufalství – od něho pak utíká, ale útek

sám je bezvýhodným východiskem. Zato východisko, které skýtá útěcha, by mělo být znatelné při citlivosti na rozdíl mezi dočasností a věčností, přičemž „útěcha a povzbuzení promlouvají zevnitř (...) skutečné situace“ (s. 191) souzvuku trpících.

Vydat knihu o Kierkegaardovi znamená vsadit na bezpečnou trvalku. V tomto konkrétním případě je ale třeba se také smířit s nevyrovnaností líčení. Autorovo pracovní a myšlenkové rozpětí se

rozpřahuje mezi teologií a bulvárem. A proto, jak sám poctivě přiznává, někdy neudrží nit. Znovu a znovu také odbíhá k přemýšlení o aktuálních svízelných, jako je například zaneprázdněnost coby životní styl, který člověku stojí za to (s. 86). Kupříkladu zde bez ponoru. Naproti tomu ponechává některé závažnosti, jichž se dotýká, nedopovězeny.

Například jak k sobě vztáhnout (nezbytnou) lásku k sobě a (špatnou) sebelásku? Anebo nepotřebuje tvrzení, že lásce k bližnímu se děje „největší křivda“ dalšího domýšlení vzhledem k nejistotě vztahu křivdy a ústupu od toho, co je mé, od „mojskosti“? Na jiném místě cituje z Kierkegaardova výkladu lásky, která „všemu věří“ (s. 67), ale už nechává stranou, že Kierkegaard to také ve *Skutcích lásky* (v českém vydání na s. 151–153) zdůvodňuje.

Møllehavemu záleží na tom, aby představil Kierkegaardovo a v návaznosti na to i své smýšle-

ní o útěše. Knížka je do jisté míry osobní, ať už si o tom (totiž o úsilí o někdy i obhajobné souznění autora s filozofem) myslíme cokoli. Ovšem součástí toho jsou i různé nadbytečně zmíněné momenty ze všedních dní autora, o němž se čtenář například dozvídá, že trpěl ledvinovou kolikou. I když možná právě takový, sklouzavající má být dnes úděl teologie a filozofie.

Jiří Hoblík

MØLLEHAVE, Johannes:

Slova útěchy. Praha, Kalich 2011, 208 s. 161 Kč

ISBN: 978-80-7017-160-8

Jen teď

Nepřehlédnutelné album *Jošua* Jiřího Černého

„Schválně, jestli jsem zpíval o Bohu, nebo o ženské,“ slyším po písni *Jenom ty a já* Jiřího Černého ptát se publika na Náměstí Míru. „Řekni, má lásko, tak řekni...“ Sám na pódiu zpívá každoročně svá vyznání při Jarmarku u Ludmily pořádaném naší Diakonií a jako Don Quijote tu bojuje s šumem velkoměsta jen s kytarou a notýskem, v němž listuje své odvážně prosté básně o Jeho přítomnosti. E-l-o-h-í-m! Když mi dal před vánocemi své indigové album s titulem *Jošua*, ještě mi v uších zněl skřípot tramvaj a do něho suše se zařezávající tón Jiřího hlasu. Pak jsem zažil překvapení. Z CD se ozvala nová kvalita, potvrzující mnoho hodin strávených ve studiu. Vyváženější hlas, přímý, jako vždy bez rozcítivělého kličkování, soustředěný na podstatu sdělení, který však na této nahrávce s bohatšími doprovody – oproti veřejnému koncertu – zvládne i nástrahu větší intimity. V ní se ovšem Jiří Černý pohybuje s vnitřní jistotou a můžete se za ním bezpečně vydat po špičkách do míst, kde křesťanova duše ze sebe vydá třeba své odevzdané „Přijímám, tvé tělo, Pane, přijímám...“. Už dávno jsem nezažil tak osobně soustředěné a osvobozující sdělení „jednoho potřebného“ napříč různou náboženskou výchovou.

Jiřího Černého zná katolická mládež také ze svých zpěvníčků, kde naleznete jeho meditativní opakovací popěvky, trochu jako z Taizé. „Jen taková harmonická cvičení,“ skromně k nim utrousí jejich autor, jinak též absolvent konzervatoře

v oboru klasická kytara. Nenosí příslušnou masku populárního barda, vlastenecké promlouvání k poměrům není jeho parketa, jen se neúnavně vztahuje k neviditelné obci věřících. Pro někoho se Jiřího nedvojsmyslné písně možná pohybují na hranici náboženského kýče – a autor by jen potvrdil, že tak činí vědomě. Jenže jak známo, udržet se na hraně všeobecně sdíleného pocitu a nesklouznout k trivialitě je umění mistrů. Ostatně, taková průzračná kantiléna z dobrých tradic českého folku je někdy balzám i na evangelickou duši, odchovanou swingováním ze Svitáku. V tomto ohledu je písničkář Jiří Černý čistý a nezávislý tvůrce, vycházející z vlastních zdrojů. „A už se ke mně sbíhají andělé, červení jsou ti rychlí, bílí ne...“ Bezprostřednost kontemplace je neodvolatelná a Jiřího písnička z ní vyvěrající nic neskrývá a na nic si nehraje. „V temnotách tvého ticha sbírám na kolenou úločky slov...“

Zbývá ještě dodat, že majitelem mladicky znějícího hlasu je tu třiapadesátiletý zralý muž, magistr teologie a pracovník Pastoračního centra arcibiskupství pražského, který spolupracuje i s SOS centrem Diakonie ČCE. A pokud by se někomu zdálo, že písně z alba *Jošua* jsou jen samé odevzdání a mírnost, necht si jejich autora představí též jako neústupného psychoterapeuta, pomáhajícího druhým udržet si hranice vůči světu a nalézt přítomné zakotvení v čase hektického hazardu s hodnotami. Zkrátka „Jen teď, jen tady...“

jam

Zavřený archiv – uzavřená minulost

Patřím mezi ty, kteří dopisem reagovali na informaci, která byla zveřejněna na internetových stránkách ČCE, že „Ústřední archiv ČCE bude od 1. 10. 2011 pro veřejnost uzavřen. K témuž datu bude zrušena badatelna a služby badatelům nebudou poskytovány.“

Děkuji Pavlu Stolařovi a Lydii Gallusové, že v reakci na náš dopis informují, proč se tak stalo (ČB 11/2011, s. 44). Nepovažuji žádost o dar z nadace Věry Třebické-Řivnáčové za řešení.

Nadace má má jiné určení než podporovat chod instituce. Řešením není ani naděje, že ETF zaplatí své dluhy.

Navrhuji, aby byl Ústřední archiv ČCE předán do Národního archivu, kde by byl řádně uložen, odborně zkatologizován a zpřístupněn nejen členům naší církve, ale i široké badatelské veřejnosti. Věc sama je tak závažná, že by se měla stát předmětem otevřeného rozhovoru.

PhDr. Milena Šimsová

POSLEDNÍ SLOVO

Hledá se kouzelná křída

Fejeton

Byla tuhle řeč o významu magického kruhu. Ano, když se vezme křída a udělá se dokola kolem čára, aby zlí duchové nemohli dovnitř. Že to je pohanské? A křesťan to nepotřebuje? Ani když má kolem sebe třeba divou zvěř? Má přece modlitbu. Chápu, ale koluje o ní jeden výstižný vtip. Jak misionář prosí Nejvyššího, aby udělal z toho lva před ním křesťana a stane se zázrak: lev sepne ruce a poprosí o požehnání k jídlu. Někdy je zapotřebí spíš praktická rada. Daniel v jámě lvové přece musel v reálu něco na ty krále pouště mít!

Pak Alice přidá příběh o ženě, která se ztratila někde v divočině a najednou je kolem ní smečka vlků. Hladových. Už cítí dech rozevřených tlam a dostane nápad. Intuitivně, podle starobylého pravidla, bere láhev s vodou, co měla na cestu, a kolem sebe s ní vyznačuje neviditelný kruh. A ty potvory si drží distanc. Ruben pak přizvukuje, že takhle si v poušti udělá každý před spaním kolem sebe kruh v písku, aby na něj nemohli hadi. Jak? Když přileze a snaží se dovnitř, tak ho rýha navede na cestu kolem. Tomu říkám nápad.

Takový dostat a ne jen v nouzi dokola odříkávat směrem k nebesům prosbičky o změnu okolností! Na teologické fakultě mě učili, že

naš Pán byl proti vší magii. Jak na to?! Přemítám jednoho dne na oné místnosti a můj zrak padne na pestrobarevný časopis o zdraví, co ho žena nosí z lékárny. „Základní pokyn zní: Soustřeďte se na smyslové podněty v přítomném okamžiku – a nechte myšlenky běžet jakoby na pozadí... Prohlédněte si svět kolem sebe. Kvetoucí keř, bouřkové mraky, zářivý vzor na šatech, struktura dřeva... Jen naslouchejte, nic víc... Klid. Pomalu. Nech to být. Jsem v pohodě. Dovolená...“ Rychlé meditace od pana Harrisona. Dám tu knížku k vánocům ženě, aby zůstala v rodině. Ještě nevím, jestli bude dobrá, ale recept na demony se rýsuje. Ostatně, že prý Asiaté tohle ovládají a místo stěžování a plánování umějí medítovat, čímž nás v roztěkané a úzkostné civilizaci poněkud předčí. V každém případě, ačkoliv pocházejí ze subtropů, ve svých obchodech u nás snesou velkou zimu. Jako ta křehká úslužná zelinářka, k níž si chodím kupovat ty správné sušené houby.

Uf, kam jsem se to dostal. To byl ale divný fejeton. Inu, když jsem si je vymyslel, mám prý s nimi začít. Ale nebojte, příště napíše Šárka. A do té doby: Pán Bůh s náma a zlý pryč.

Jan Mamula

Jak se Saul stal Pavlem

podle knižky **Taková dlouhá cesta**
kreslí Kristian Malina

Mladému farizeovi Saulovi byli stoupenci Ježíše odporní jako nečistá zvířata. Viděl umírat Štěpána a na vlastní uši uslyšel, jak se obracel k ukřádanému svůdci. A těch, kteří sdíleli jeho blud je čím dál tím víc...

Saul si svého učitele Gamaliela hluboce vážil, ale s jeho povírností vůči Ježíšovým stoupencům nesouhlasil. Jako třeba když jednou přivedli před veleradu apoštola Pavla a Jana a chtěli je potrestat. Gamaliel jim zachránil život.

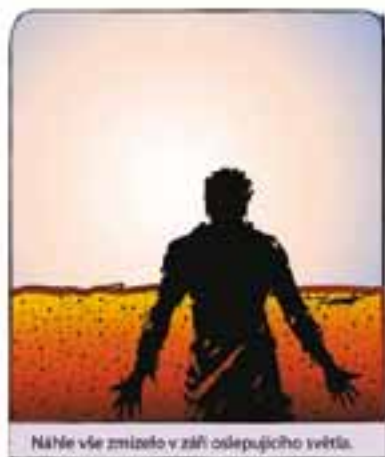

Saul se obával nebezpečí Ježíšových stoupenců, rozhodl se, že je vypátrá a v poutech přivede před soud velerady...

Stálo jenom získat pověřovací listiny...

...a měli vyrazit do Damasku, obrozeného místa

Náhle vše zmizelo v záři oslepujícího světla.

Saulé,
proč mě pronásleduješ?

Bodavé světlo. Saulovi bolestně propalovalo oči. Najednou uslyšel hlas...

Pokračování příště.

OZNÁMENÍ

Ekologická sekce České křesťanské akademie

ve spolupráci s Mezinárodním ekumenickým společenstvím (IEF) se připojuje k lednovým modlitbám za jednotu křesťanů a zve na úterý 17. ledna 2012 od 17:30 do přízemí kláštera Emauzy (Praha 2, Vyšehradská 49) k podvečeru modliteb za životní prostředí a náš vztah k němu. Kázáním poslouží Pavel Černý, kazatel Církve bratrské v Praze 1 a vedoucí katedry praktické teologie na Evangelikálním teologickém semináři v Praze.

JNe

Kostelnictví s bytem

Farní sbor ČCE v Boskovicích hledá rodinu, která se s chutí ujme kostelnických prací. Uvítáme aktivní účast na sborovém životě. Nástup možný ihned. Nabízíme rekonstruovaný byt 2+1 v objektu fary s příslušenstvím a menší zahradou v příjemném prostředí. Tel.: 516 452 197, e-mail: boskovice@evangnet.cz

Předplatné 2012

Milí čtenáři,

časopis *Český bratr* vám bude chodit prostřednictvím sborů či na domácí adresu i v roce 2012, jak jste zvyklí. Složenky/faktury na uhrazení předplatného budou vloženy do únorového čísla. Cena zůstává stejná jako v minulých letech – 290 korun

(790 do zahraničí). Sponzorské předplatné pro ty, kdo chtějí náš časopis zvláště podpořit, je 600 korun. Děkujeme všem, kteří využili možnosti předplatit *Českého bratra* někomu ze svých blízkých a rozšířili tak řady našich abonentů.

Děkujeme za vaši přízeň,

redakce

Evangelický měsíčník **ČESKÝ BRATR**

vydává Českobratrská církev evangelická

Co my jako křesťané můžeme nabídnout k tématu...

Neděle – požehnání, nebo (tržní) překážka?

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
členové: Šárka Grauová, Pavel Hanych, Jiří Hoblík, Jan Kirschner, Jan Mamula, Tomáš Pavelka, Jana Plíšková, Lenka Řidzoňová, Romana Špačková

NA OBÁLCE

foto: Daniela Ženatá

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka únorového čísla je 22. 1. 2012. Vyhrazujeme si právo nevyžádané příspěvky krátit.

DISTRIBUCE PRO NEVIDOMÉ

elektronicky: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05 Praha 1,
tel.: 222 316 306,
e-mail: szp@diakoniecce.cz

TISKNE

M.I.B. production service s.r.o.,
Papírenská 1, 166 11 Praha, 6
(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.
Informace o předplatném
podá, objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
www.e-cirkev.cz, sekce Publikace,
časopis *Český bratr*

ISSN 1211-6793